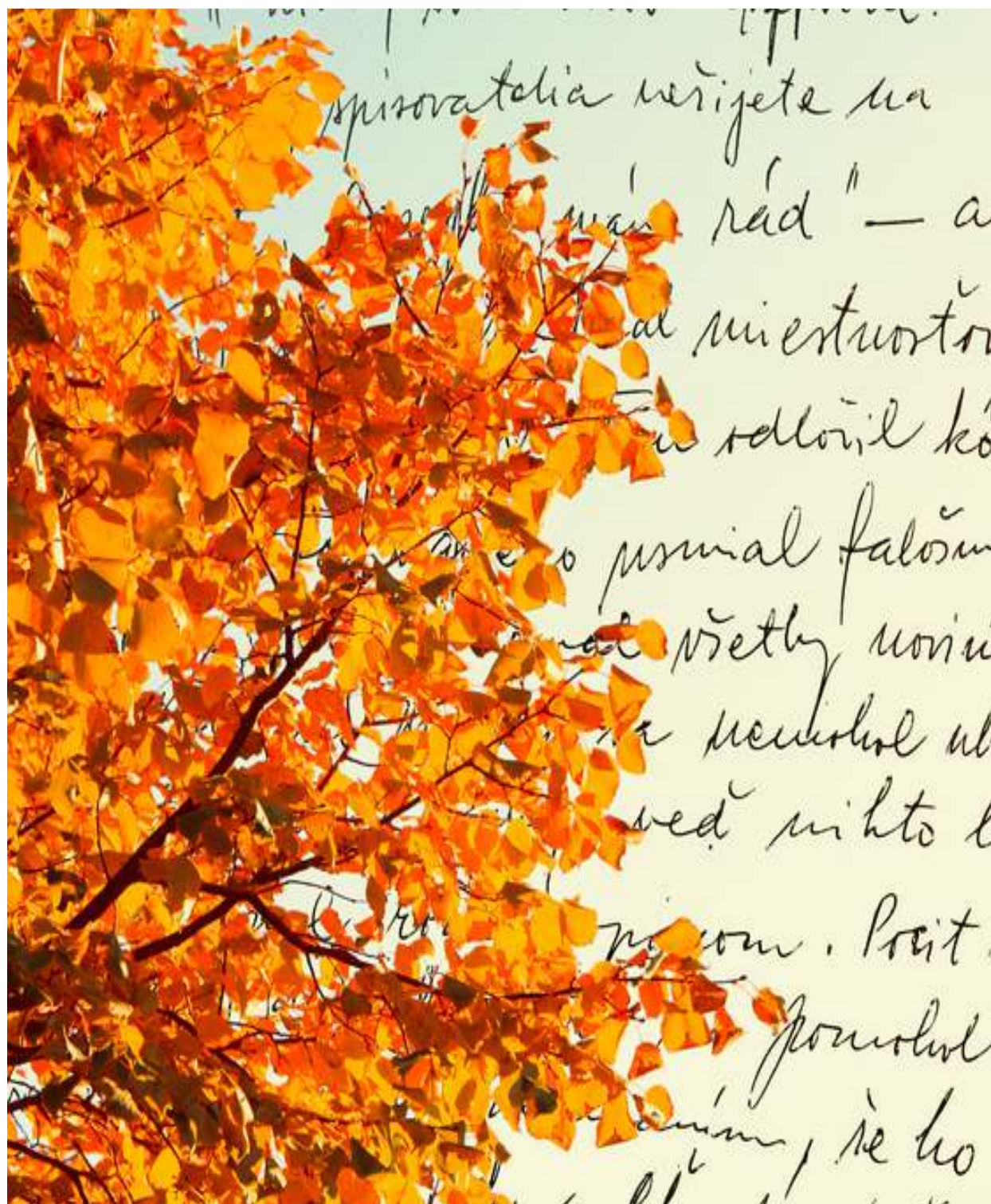

**Zborník vybraných prác 14. ročníka
Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby**

JURINOVA JESEŇ 2018

**Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej pôsobnosti
Žilinského samosprávneho kraja
2018**

Zápis z vyhodnotenia Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby v kategóriách poézia a próza Jurinova jeseň 2018

Odborná porota pracovala v zložení: predseda – Teodor Križka

členovia: Ján Gallik, Katarína Džunková

Odborná porota hodnotila súťažné práce autorov v kategórii poézia a autorov v kategórii próza. Po vzájomnej dohode navrhuje odborná porota udeliť ocenenia týmto súťažiacim:

Cena Jána Harantu:

Terézia Šmídová (S. M. Bonaventúra, OSF) – Posledná konečná, Tak málo poznáme, Zbytočne a nikto, Môj tieň, Porovnanie

POÉZIA: I. miesto

Emília Filipová – Keď zomrú kvety, Snové inotaje

II. miesto

Karolína Kováčová – Skoré ráno, Poludnie, Večer v krajine

III. miesto

Zuzana Martišková – Podhorská dedina (cyklus)

Čestné uznanie:

Danica Jančárová – Anjeli, Ticho biele a neznáme, More v nás, **Marianna Ibrahimi** (Anjeli, Sila blesku), **Peter Šípoš** (Zohrievanie, Takto sa môže začať cesta – ohrievať), **Ján Kováčik** (Výstrely), **Marek Sopko** (VII. zastavenie), **Marek Drozd** (Pokiaľ trvá dnes... V.), **Dominika Petříková** (Tobiášova Sára, Mária Magdaléna), **Ľuboš Juruš** (Už dávno, Pokora), **Antonín Drška** (Dojmy), **Júlia Rakovská** (Vrabce, Slová), **Jana Cigániková** (V hlave, Domov), **Marta Sláviková** (Vždy s tebou, Nechápeme sa), **Sr. Anežka Alžbeta Žatková** (Kairos), **Magdaléna Martišková** (Pokánie, Pád(ne))

PRÓZA: I. miesto

Jozef Páleník – ...Platí to

II. miesto

Eva Eperješiová – Noc tichého zázraku

III. miesto

Zuzana Martišková – Štetcom po dlani

Čestné uznanie:

Katarína Holcová – Niekedy treba skočiť, **Jozef Kottra** – Návrat spred cieľa, **Judita Ďurčová** (Nadhviezdny boj), **Marianna Ibrahimi** (Herbár), **Milan Maťaše** (Železná košeľa, Rybárska sieť), **Nikola Lukáčiková** (Tri kľúče k poznaniu)

Do zborníka umiestniť ešte týchto autorov: Ján Vaník (Z kúpeľov), *Jana Štrbová* (Oni majú stále moc uzdravovať), *Adela Oravcová* (Viera v srdci)

Teodor Križka, v. r.

Cena Jána Harantu

Terézia Šmídová, sestra S. M. Bonaventúra, OSF

Tak málo poznáme

Môť dotknúť sa
nohami Svätej zeme,
o ktorej my všetci,
smrteľníci,
tak málo poznáme,
tak málo vieme.

Nič nevieme.

Len raz Boh zostúpil
do zemských strání,
Najvyšší prebýval,
chodil i pracoval
tu medzi nami.

Bol tu Boh s nami,
a predsa zostáva
mnohému neznámy,
keď srdce človeka
tomu sa bráni,
byť už tu
presväťým bývaním:
Svätému v darovaní.

Zbytočne a nikto

Zbytočne by som sedela
pri kúsku chleba,
keby v ňom nebolo
skutočne teba,
môj Pán a Boh
a moje všetko.

Preto som tu,
že si Ty a bez Teba
niet ničoho,
i človek bez teba je
len veľké nič,
nezmysel - nikto.

Môj tieň

patrí ku mne,
čo o ňom viem?
Slnko ho pre mňa vyčarí,
vzdychám si,
nevidím im do tváří:
ani slnku ani tieňu,
čakám tú veľkú premenu,
na miesto,
kde nebudem mať tieň,
na svetlo, ktoré ma odtieni,
odhalí všetko skryté
tak ako záhadu
prázdneho hrobu,
na miesto,
kde je už len svetlo
bez tieňov
a večný nemenný deň

Posledná konečná

Zavezte ma, prosím vás,
na (ne)konečnú,
to bude konečne zástavka,
kde mám stále zelenú,
lebo večnú.
Už sa mi žiada
trafiť domov,
pozemský tuláček,
opäť syn Otcov.
Preto prosím na nekonečnú,
kde každého z nás
predsa zavezú raz,
konečne odvezú
do nekonečna – do večna,
to bude i moja:
posledná konečná.

Porovnanie

Boh vydaný do rúk človeka,
ktoré môžu ublížiť, až zabiť,
keď stanú sa tak neľudskými,
aké nemali byť.

Človek vydaný do rúk Boha,
ktoré chcú len liečiť
a vzkriesiť i toho,
čo hriechom zabil Boha:
nevedia byť iné,
ruky všemohúcej
lásky a milosrdenstva,
ozajstné ruky,
ruky Milujúceho,
Boha - Otca.

CENA PAVLA HRTUSA JURINU

v kategórii POÉZIA

I. miesto: Emília Filipová

II. miesto: Karolína Kováčová

III. miesto: Zuzana Martišková

ČESTNÉ UZNANIE v kategórii POÉZIA

Danica Jančáryová: Anjeli; Ticho biele a neznáme; More v nás

Marianna Ibrahimí: Anjeli, Sila blesku

Peter Šípoš: Zohrievanie; Takto sa môže začať cesta – ohrievať

Ján Kováčik: Výstrely

Marek Sopko: VII. zastavenie

Marek Drozd: Pokiaľ trvá dnes... V.

Dominika Petříková: Tobiášova Sára; Mária Magdaléna

Ľuboš Juruš: Už dávno; Pokora

Antonín Drška: Dojmy

Júlia Rakovská: Vrabce; Slová

Jana Cigániková: V hlave; Domov

Marta Sláviková: Vždy s tebou; Nechápeme sa

Sr. Anežka Alžbeta Žatková: Kairos

Magdaléna Martišková: Pokánie; Pád(ne)

Emília Filipová

Keď zomrú kvety

Vždy v podvečer hľadám
stigmy leta.

Záplaty zaoranej trávy,
vypĺznuté štice púpav
a deravý klobúk
lopúcha.

Nikto už nič nečaká,
ani bodliaky.

Posledné zdrapy košiel
im včera
rozdúchal severák.

Nikoho nik nečaká.

Pomaly dopisujem stránky.

Na zimomravé riadky
mi cez plece hádže tieň
rameno slnečných hodín.

Čierny vták.

Práve sa liahne noc.

Tráva sa do brázd ukladá
osamelá -
bez uspávanky.

Snové inotaje

Modrý opar rána
lačno pijú stromy,
pri jazere tichom
z rozprávkovej ríše.

Chcem ešte raz dýchať
vône skryté v listoch,
chcem sa dotknúť stonky
ružového kvetu.

Prečítať čo píše
jazero tým horám
tajomným a hmľistým.
Zabudnúť sa v tráve
a dať zbohom svetu.

Podstúpiť premenu
ľudskej dočasnosti
na tajomné sily
skryté v hradbách vekov.

Pri leknách ružových.
kde tancujú víly,
necítiť a zaspáť

Karolína Kováčová

Skoré ráno

Len keď mi vezmeš všetky slová,
naozaj prehovorím
s tvojím prstom na perách.
Len v objatí rozpoznávam,
že najväčšie rany sa netvoria úderom,
ale sú ako ovečka odvrhnutá z hrude.
A krv predsa i tak odpúšťa
v momente preliatia.
Preto tak veľmi bolí miesto,

ktoré bude nespasené.

A tak vymlčievam modlitbu:
Objím ma celú, zvnútra ma objím!!!

A tam, kde sa o tlkot opreli tiché pery,
odrazu vyvrelo slnko.

Poludnie

Vykrojí si z rúk slnko.
A dolu stráňou
zlatom zaplačú oči,

že visí nad úbočím
v nežnom závoji.
Ako ty visíš vo mne...

A celý deň je napoludnie
lebo si mojím poludním.

Ráno aj večer vystierajú
ruky k tomu strelu,
k tomu predelu.

A všedný deň dnes
presne napoludnie
zrazu obliekol si nedeľu.

Večer v krajine

Na kraji krajiny
na kúsky nás krájal
nevädzový dážď.

Voňali maliny...

Tie, ktoré po kvapkách
priezačnou čepelou
vykrajoval z nás.

Na okraji lesa
mlčali sme sa...
Pršali do nás vrchy, doliny.

S mokrými očami,
išli sme kvapky pášť
blízki a neznámi.

Boli sme uprostred,
v sebe aj nad nami.
Spolu a každý zvlášť.

Vietor - brat krajiny,
do tlejúcej búrky
rozostlal nám plášť.

Jedli sme maliny...

Zuzana Martišková

Podhorská dedina

(malý cyklus)

Ihličie sa drží
z otcovej strany
po meči
praslice vyšli z módy

Aj ploty s hrnčekom
odcúvali medzi burinu

Polohlasom mámia
iné vchody
šijú na cudzincov
lešť nevinnú

xxx

Stromy vzadu
sú tam zo skla
Božím dychom zasríené
až po samé špičky ihlíc

Vyšívajú do vzduchu
filigránske čipky
To sa potom ľahko
nebo pára na paru
a len Boh vie
koho je to vina...

xxx (*Drevorubačská*)

...hora si nespomína
Má iba herbáre plné
plochých rúk
sivých dlaní
a rozmelených prstov
kdesi za košeľou
medzi letokruhmi...

xxx (Čas páračiek)

...divé husi
so svojimi druhmi
šípia koniec ticha
Domáce oddelia
páperie od kostrniek
naplnia angín s nami...

xxx (Cirkulárky)

...ústa ti trpnu z trpkých trniek
Zostávaš s nami
Na priedomiach hryzú drevo
bzum-bzum-bzum
nechajú prázdne okienka
možno s gánkom...

xxx (Gazdinka)

...za firhánkom
líce starej mamy
buchty
a meltová káva
a ráno sa vstáva
o poznanie mäkšie
celé leto dookola...

xxx (Cuzinec)

...kým jeseň neprivolá
spiatočné lístky

Máš radšej ihličie
z otcovej strany
po meči

Možno až ďalšie leto dolieči

Strach z prelistovávania
všedných dní

zatiaľ nič nevraví
šumí len veta prostá

Ešte sa pokojne nadýchni
ľudí hory
a ak chceš
zostaň.

Danica Jančáryová

Anjeli

(Môjmu otcovi)

Bieli anjeli
majú krídla,
priezačné plamene,
ktoré nás chránia.

Tvoje biele návraty
sa už nikdy nevrátia.
Modré sú dažde
a modré horizonty.

Stojíš v tmavom vlhkom papradí,
a len nočný motýl z perleti
ticho s nádejou ti v ústrety priletí.

Ticho biele a neznáme

Na širokých zranených krídlach prichádza
ticho biele a neznáme.
V tvojom pýtajúcom sa pohľade,
keď už nedokážeš pochopiť kontext.

Svit твоjih očí vo večernom svetle.
Chvíľa. Okamih.
Svetlo naveky.
Za oknom obraz plný slnka, svieži, voňavý.
Ticho a priestor.
V tvojom pýtajúcom sa pohľade,
neznesiem ho.
Na okamih.

Ďaleko do večnosti siaha tvoje svetlo.
Svit твоjih očí naveky.
Tvoj stratený kontext.
A tento okamih.

I tvoj hlas. Tichý, neznámy.

More v nás

I.

Viselo to vo vzduchu.
Ťažkopádny príchod drozda.
Studne svetlý sen.
Láskavá sladkosť tvojho hlasu.
V očakávaní smrti.

A jarou presýtený.
Ranný sen ruží.
Krvou našej námahy
potriesnený.

Touch has a memory.
Dotyk,
čo má silu spomienky.

Príchod drozda.
Na studne okraji.

II.

Zľahka si sa dotkol neba, otec môj,
vo chvíli, keď sme zistili,
že už k nám viac neprídeš.
Prázdne zostali naše dlane
purpurové lane
v lesnom papradí.

A odvtedy sa svetom túlame.

Mariana Ibrahimi

Anjeli

Chodník lemuje jesenné lístie
pomaly padá do mojej mysle
ako pierka z krídel anjelov.
Anjelov, čo cestujú oblohou.
Oblaky sú ich periny.
Tento rok sa ale obloha zatiahla
nevidím anjelov,
sú kdesi, kdesi
vysoko v nebi.

Sila blesku

Búrka vybuchá do tmy
všetky slová,
ktoré tichý dážď...
oplače.
Stratia sa navždy
hlboko v zemi
skôr
než slnko vstane do práce.
Umlčané ticho
pochovaných slov
prekričí vánok
voňavý.
S východom slnka
zaplaví mi myseľ
šepkajúcimi
notami.

Takto sa môže začať cesta – ohrievať

mláďatá prilepené mliekom
sa dotýkajú ako vozne napájadiel

občas na všetky nedovidím
pre zacláňanie a inštinkt silnejších
ale dávam pozor – na rovnováhu
aj slovami
nech sa im začnú vypíňať d'asna

zatiaľ ani jedno nie je ostré
nemusia hrýzť
a dve – už v spánku
sa stále držia bradaviek
aby ich obri nestrhli

Iba odobrať – bolestivé

z rúk modliacej sa matke
ak prepúšťajú cez pokrútené prsty
prišŕť jej tie ktoré by netrpeli
každú noc keď treba
v precitnutej samote
skrotiť aortu
zachytiť zem

hlavu veriacemu otcovi
a klince v nohách
podopretých proti smrti
s ktorou nedobrovoľne odišiel

keby ho vrátila
zelená meď do červenej
lietanie zhmotnilo sen – zdvihnúť rogalo
osadiť meteo sondu
namiesto halucinácií čela kostí a pľúc
preležaných v jeho vete:

„nech mi nik nehovorí
ako sa dá tešiť na smrť“

vysvetlenie

môj čas začal
hádzať kamene do plameňa

tak som si sadol oproti
a pýtam sa – ako to
že nemá popálené ruky

dlho vyčkávam:
a on sa zjavne odul
zahryznutím si do jazyka
takmer zhasol
odmietajúc sa
so mnou hrať

Zohrievanie

mám iba vrecká
v ktorých sa prechádzajú prázdne ruky
studené

ale snívalo sa mi
že ležím na bruchu
a v priehlbínke kľúčnej kosti
si bola drozdie mláďa
a cez ústa perie –

aj vtedy
keď som sa rozbehol

nielen rukami

Ján Kováčik

Výstrely

už dávno nekľáčia v poliach
ani v hrdzi lesov
nakrátko
zarástli dôverou
a zem stále saje
kropaje časov

akoby sme ohluchli
alebo len nechceme počuť

Marek Sopko

VII. zastavenie

A síl ubúda ti ako listov na jeseň.
Zo zeme ťa Adam drží za šaty.
Večnosť spáva v roztočenom kolese.
Zrnko prachu do pyramíd košatí.
Začína to v diaľke, ako morský šum.
Horko, viac než prehltnutý otčenáš.
Slinami ťa ako papier popíšu.
A ty všade už len dobiehaš.

Marek Drozd

...pokiaľ trvá dnes

Židom 4, ⁴Lebo o siedmom *dni* povedal kdesi takto: A Boh odpočinul siedmeho dňa od všetkých svojich diel. ⁵A tuto zase: Nevojdú do môjho odpočinku! ⁶Keďže tedy ešte zbýva, aby niektorí vošli do neho, a tí, ktorým sa to tam prv zvestovalo evanjelium, nevošli pre neposlušnosť, ⁷zase určuje akýsi deň: Dnes, hovoriac v Dávidovi po toľkom čase, jako je povedané: Dnes, keby ste počuli jeho hlas, nezatvrdzujte svojich srdc!

I.

Byť plný dobroty a dobrotivosti
Byť tichý, striedmy a pokojný
Byť príkladom oddanej pokory
Učiť sa len od Pána a nie od zlých

Žiť vo svete ale nebyť zo sveta
Byť trpezlivý, skromný a bez túžby
To je nadľudské úsilie byť slobodným
No po vzore Syna, v Bohu Otcovi zostať

II.

Trýzni ma neustály pocit viny
Zožierajú výčitky svedomia
Takto sa ďalej žiť predsa nedá
Verte a nesúďte. Odpusťte mi!

Ved' máme Toho, kto nás odsúdi
Preto i ja rovnako odpúšťam vám
Pokiaľ nebude naša obeť pokojná
Bude aj On k nám, naisto nemilosrdný

Potom už nedokážeme ani vy, ani ja
Zlomiť hluk večného ticha a tmy
Sprevádzané revom v spaľujúcej trýzni
Naveky nás budú zožierať, výčitky svedomia

Oživme Božieho Ducha v nás
Zabime toho pyšného človeka
Aby rozžiarená pravda odvieďla
Smrť. A zvíťazila očisťujúca nevina...

III.

Moja duša volá, reve a kričí, srdce mi driape
Tú vašu bezočivosť treba nakopať do tváre
No Boh prehovoril a všetko na ruby obrátil -
Odpusť im a vydrž! Mne patrí pomsta. Ja odplatím.

V tomto je trpezlivosť a viera svätých
Ach Pane! Dovoľ nám byť na tvojej strane
Daj aby sme prijali rany bez odvety
A nepodľahli vášni, čo len zotročí a poviaže

Sila a moc slabých, je v ich slabosti
Slabosťou silných je naopak ich moc
Nie je ťažké zosmiešniť, uraziť či ponížiť
Ťažšie je byť ponížovaný, ale odpustiť takú trúfalosť

Ach Pane! Nedovoľ nám zostať na opačnej strane
Lebo z toho, čo tam je, nezostane ani kameň na kameni
Daj aby sme prijali výsmech aj urážky pokojne a vlačne
Veď ty odplatiš spravodlivo. A každý dostane, čo mu patrí...

IV.

Ešte je čas pokiaľ trvá dnes
Zajtra môže byť už neskoro
Poníž sa, pokor sa pred Pánom a pred Bohom
Urob to rýchlo a neodvratne

Odpúšťaj preto, lebo je tebe odpustené
Nie si v žiadnom prípade väčší ako Boh
Skôr či neskôr ťa zovrie úzkosť aj nepokoj
Celý svoj život nijako neustriehneš

Človek sám sebe totiž nekraľuje
Hoci sa domnieva, že má nad sebou moc
Jedine Boh môže silou večnou a tajomnou
Vzkriesiť ducha a prelomiť nezáujem

V.

Nechcem padnúť do rúk živého Boha
Pane môj, nie som hodný tvojej milosti
Jeho zákony v mojom srdci rozprestři
A vyry do mäsitých dosiek tak, aby som obstál

Zachráň mňa aj meno celej našej rodiny
Pane môj, nedovoľ nám v pýche slepo padnúť
Vyjav skrze Slovo Božie tú jedinu pravdu
V ktorej aj keby sme zomreli, budeme naveky žiť

Pane môj, nedovoľ nám spoliehať sa na seba
Radšej nech v tichom rozjímaní voláme Abba, Otče!
Očisti naše svedomie, v ktorom môžeme nebáť sa

Aj dôverne prosiť a ďakovať, za odev i za chlieb
Iba takto nebudeme vylomený z tela spoločného bratstva
Len oslávený pred Otcom, aby si nás nemusel v hanbe zaprieť

Dominika Petříková

TOBIÁŠOVA SÁRA

Otcova izba je taká nežná

Záclony hladia svetlo
Koberce utopené v kvetoch

Sviece stále teplé
Rovnako ako stolice z cédru (na nich sme sedávali a tlmili plač, keď sme si spomínali na
vrúcnosť)

Žijem zabodnutá do svojho tela ako zástava bez vánku

Som tu
v hrubom povraze
Zvesia ma
Po roku zavesia naspäť
ako obraz po nebohej

Lebo sedem.
Tých mužov.
Mojich.
Čia budem v nebi?
Budem niečia?
Som niekto?
(prosím, aspoň spojka. Aspoň vylučovacia – drobná, ale prismelá)

BUĎ
mi daj koniec Ty. hocijaký hocijako hocikde

ALEBO

požehnanie
hoc drobnejšie
než ulomené krídlo
včely

MÁRIA MAGDALÉNA

kráča k hrobu za kameňom
vlastne braliskom ak jej Rímania
neotvoria podkope sa dnu alebo po častiach

Nesie olej ťažký ako kríž
Žiadne zastavenie
Rýchlo
k Milovanému
stále jej visí v očiach

TO TELO
TO TÍCHO
TO SMRŤ

Hrob už je blízko
Pre silné slnko naň nevidí ide popamäti toto bude jej každodenná cesta práca pravda život
do smrti

Možno blízkej
Možno tam dnes umrie, pri Jeho olejovaní
Možno dovnútra ani nevkráčí
Možno ostane stáť od bolesti
Možno cestou rozbije čašu s olejom
a nebude môcť navoňať Jeho rany
Možno

Roztrasie sa
Kiežby tam v pokoji prišla,
s láskou sa postarala o Sväté rany
a vrátila sa domov...
po olej na zajtra

Ľuboš Juruš

Už dávno

I

strápnil sa deň
keď zožmolkoval
márnosť ľudských pohnutí
v nich stonáš
v nich si pokrčená

II

oberám ich ako lesné maliny
a opatrne, pomaly
vkladám do úst
tá sladkosť
tá pokora

III

ruženec ako stred vesmíru
už dávno
mi nebolo tak dobre

POKORA

ovanul ma pocit samoty
bol taký silný
že zhodil na kolená
moju pokoru
ďakujem Bohu
že som
taký slabý

Antonín Drška

(Dojmy)

Medzi ľuďmi rastú múry náreku
Čoraz ďalej od človeka k človeku
Ladím vlny v reči občas zašumí
Rozum čo mi dáva dobré rozumy
Pýtam sa mlčania na jeho dojmy
Ty múdrosť poznania nad všetkým stoj mi
Obklopil ma pokoj tíchnu vízie
Kultivuj nás ľudskosť nech v nás prežiješ

Júlia Rakovská

V r a b c e

Keď do slov skúšam obliecť holé vety,
len biely papier krčí plecami
pod hrotom pera. Prvý, druhý, tretí...
farebné lúče priamo nad nami

voňajú ako malinová misa
a kradnú zrnká rosy v obilí.
Zrazu je živo, zrazu akoby sa
o kúsok kôrky vrabce pobili.

Slová

slová
stratili tvar
vyschla im krv
počuť hlasné ticho
tlmený šepot papiera
prehlušuje tok myšlienok
koľkokrát si ich už zastavil?
v studenom šere zrkadla
vidíš zakliesnenú tvár
bezbrehej voľnosti
čo sa prepadla
až do kosti
slova

Jana Cigániková

V hlave

V hlave mi znie ústna harmonika.
Keď začne spievať druhý hlas,
radšej si zapchám jedno ucho.
Na záchranu sluchu zas nič nepodnikáš.
Snád' som už včera neohluchol

Smeješ sa do polievky,
tancuješ pri hrnci ako v metafore.

A si bosá
a on ťa krúti ako za mladi.
Päty si v tráve nezoderieš,
nanajvýš poraníš,
ak zajtra nepokosia.

V hlave mám vaše obrazy,

mama a otec.
A vôbec, domov
Zopár lúk a páru stromov
známe tváre,
krčma s našou hruškou
a pri nej kríž na nedeľu.
Všetko, čo tu bolo stále.
Všetko, čo mi nezoberú.
Dedina.
Ešte som tu a už vás znova spomínam.

Domov

Zaliali sme ju dostatkom vody,
kým vyklíčila v našom príbytku.

Tvár si si položil na prvú.
Pohľadom som ju hladila.
Tvrdil si, že počuješ,
ako rastie, keď šumí vo vetre.

V spomienkach z tváří
si listujem, ako vtedy,
keď som ťa našla.
Pamätáš?

Posledné stebľá.
Môj, tvoj, náš.

Marta Sláviková

Vždy s Tebou

So stolom v záhrade,
postelou na strome,
kúpeľňou v potoku.
U prostred prírody
ráno sa narodím
vždy s Tebou po boku.

Na lúke, na horách,
pri mne si, nemám strach
o strechu nad hlavou.
S dierami do neba.
Uvidím na Teba.

Nechápeme sa

Sme na dvoch brehoch.
Dravý hlučný rozvodnený život
pohltí každú našu myšlienku.

Nedostanem sa na Tvoj breh.
Strháva ma dravý prúd
v života vlne.

Vykričím si srdce.
A potom pomlčím o spoznanom.
Premlč sa Pane so mnou.

sr. Anežka Alžbeta Žatková

Kairos

Tu
dnes a teraz
v čase kairos
keď napršalo z kríža
do duší nasiaklo nebo
a láska do krajnosti znova šokovala
smútok sa mení na radosť
tanec Ducha oživí telá
a jasá znova a znova
bo radosť úplná
to pieseň
nová

Magdaléna Martišková

POKÁNIE

Bez rúk

nesvrbia nás dlane
jedného po druhom

Stláčaní
pod hladinu

Tam sme
len približní

a už nevzpažíme.

Poznanie,
že Nebu sa malo vykať
kým...
Boli ste.

PÁD(NE)

Dážď zo zeme
sa vracia k matke
"Hore
na ruky!"

Obloha sa tvári
nad vecou,
zvyknutá
na tenučké plače

Kým bude
vyrastať,
k Vianociam dopíše
Noemovu loď.

CENA PAVLA HRTUSA JURINU

v kategórii PRÓZA

I. miesto: Jozef Páleník

II. miesto: Eva Eperješiová

III. miesto: Zuzana Martišková

ČESTNÉ UZNANIE v kategórii PRÓZA

Katarína Holcová: Niekedy treba skočiť

Jozef Kottra: Návrat spred cieľa

Judita Jurčová: Nadviezdny boj

Marianna Ibrahimi: Herbár

Milan Maťaše: Železná košeľa; Rybárska sieť

Nikola Lukáčiková: Tri kľúče k poznaniu

... PLATÍ TO

Sedával pri mestskej bráne, vždy starostlivo dbajúci o svoj zovňajšok, zaujatý vykonávanou činnosťou, no jedným okom akoby napoly poškuľoval po ľuďoch prechádzajúcich okolo. Bolo ich neúrekom. Veď v strede mesta ani málo ľudí nie je. Tí, čo išli okolo, si ho nemohli nevšimnúť. O podobnosť akoby z druhého brehu sa usiloval aj on, prezentujúc navonok strojený úsmev. Sporadicky sa pri ňom niekto pristavil a prehodil s ním pár slov, rovnako sporadicky mu tí, čo mali záujem o svoju podobizeň stvárnenú ceruzkou na papier, trpezlivo sedeli ako model. Onen muž bol totiž pouličný maliar. Umelec, dalo by sa povedať. Zavše sa tváril, ani čo by pojedol podstatnú múdrosť sveta, ale to k ľuďom z takýchto spoločenských vrstiev azda aj patrí. Ak aj nie naozaj, tak aspoň akože.

Občas som sa pri ňom pristavil i ja. Vždy fľochol ma mňa pohľadom akože ma registruje. A čakal, či opáčim otázkou. Alebo aj oznamovacou vetou. Niekedy som len mlčky postál, akoby som kontroloval či hodnotil prácu, možno si myslel, že vyberám z vystavených obrazov, inokedy som prihodil zopár uznanlivých slov. A vôbec neboli len zdvorilostné. Vskutku bolo čo chváliť.

Jedného dňa, keď sa zdalo, že minimálne naše myšlienky sa už dobre poznajú a pohľady si azda aj tykajú, som si trúfol vysloviť otázku.

„Majstre, vidím, že maľujete portréty, zátišia, krajinky a podobne. Skutočne namaľujete čokoľvek?“

„Pochybujete?“ napoly ironicky vyslovil rovnako znejúcu, teda pochybovačnú otázku.

„Pochybujem.“

„Tak nemusíte,“ dodal veľavýznamne, vedomý si svoje pravdy vychádzajúcej z dlhodobej rutiny, pričom neprestával maľovať.

„Stavme sa, že nie“, nadhodil som ponuku a už-už som vystieral ruku na uzavretie stávky, keď som si uvedomil, že ešte neboli stanovené podmienky pokuty za prehru jedného z nás. Pochopil to aj on, pretože sa lakonicky spýtal:

„O čo?“

Chytil sa teda.

„Ak prehrám, kúpim vám súpravu pláten na maľovanie, rovnako súpravu štetcov a farieb, aké si zaželéte. Avšak ak prehráte vy, vyberiem si od vás tri obrazy, ktoré sa mi budú najviac páčiť a vy mi ich dáte gratis. Myslím, že sa mi budú páčiť tie najhodnotnejšie“, oznámil som mu s figliarskym úsmevom a vystrel som smerom ku nemu pravicu s príslovečnou otázkou „tak teda platí?“. Bola už len formalitou, či skôr posunom, ktorý on akceptoval. Podal mi ruku a ja som vyriekol onú známu zaklínaciu formuľku – jelito-kopyto, platí to, doplnenú o neodmysliteľné poklepanie jeho i mojej ruky a ich následné „preseknutie“.

Nastala chvíľa ticha, počas ktorej sme sa akoby oľukávali, kto bude pokračovať. Podarilo sa to pouličnému maliarovi.

„Tuším, že mám namaľovať čosi podľa vášho želania. Čo to teda má byť?“

S odpoveďou som pár okamihov čakal. Nie, že by som ju nevedel, lež celej transakcii som akoby dodával vážnosť. Keď už čakanie hustlo, položil som na molekuly vzduchu otázku:

„Vedeli by ste namaľovať aj skutočnú Božiu podobizeň?“

Zastavil pohyb ruky, ktorou maľoval, odlepil tuhu od papiera a zamyslene sa pozrel kdesi medzi skicu a mňa. Keď usúdil, že jeho odpoveď bude už správna, vyslovil ju.

„Vedel. Prečo by som nemal vedieť?“ spojil oznamovaciu vetu s opytovacou a pokračoval.

„Veď ich je už veľa stvárnenných, stačí vziať niektorú predlohu a podľa nej namaľovať obraz.“

Pousmial som sa. „Ale to sú vykonštruované podobizne, ktoré vznikli v predstavách autorov. No skutočná, tá je ... no ... ktovie aká. Nik z nás totiž Pána Boha nevidel, takže nepozná jeho podobu. Ani vy“, dôvodil som.

Maliar sa ma ešte chvíľu snažil filozofickými úvahami presvedčiť, že to nie je celkom tak, ale to boli len záchvevy prirodzenej a intuitívnej obrany. Pochopil a uznal, že je to tak, ako som povedal. Že skutočná Božia tvár je pre nás bežných smrteľníkov neznáma.

„Vyberte si tie obrazy,“ pomkýnal ma v snahe splniť podstatu prehratej stávky.

Váhal som, pretože mne v podstate ani nešlo o to získať ich, ako ukázať pouličnému maliarovi, že čo ako je rúči, ešte je čosi, či ktosi na nebesiach, na stretnutie s ktorým čakáme, aby sme uvideli jeho tvár. Týmto smerom sa zrejme uberali aj aktuálne myšlienky maliara pri mestskej bráne, pretože rozhodným hlasom vyriekol:

„Ale predsa namaľujem jeho skutočnú podobu a tú stávku vyhrám. Pravda, ak ešte bude platná. V posledný deň, keď zostúpi na túto zem, aby nás súdil. Vtedy ho uvidíme. Aj ja. A môžem ho namaľovať ...“

Len aby na to bol čas a priestor, zašomral som si popod nos, ale nevdojak som prikývol. A polohlasne som dodal. „Len kedy to bude. Ktovie. Kto vie? Len ON ...“.

Eva Eperješiová

Noc tichého zázraku

Pred večerom spáchlo. Taký príjemný, tichý, osviežujúci letný dážď. V diaľke sa ozvalo pár temných zadunení, vzdialené blesky švihli oblohou ako pleskot biča unaveného pohoniča. Na záver sa ešte ukázala dúha, ktorú stihli namaľovať na oblohu posledné kvapky dažďa odrážajúce sa od slniečka visiaceho nad obzorom. Nezbedný vetrík sa popreháňal v korunách stromov a dočistil vzduch pred blížiacim sa večerom. Postupne sa rozžali svetlá pouličných lúč, po chodníkoch sa začali trúsiť mladé páriky, ktoré príjemný večer lákal von za romantikou.

Uvarila som si ďalší krčah zázvorového čaju, aby mi vypálil z hrdla začínajúce bolenie a škrabanie, zababušila som sa do paplóna v posteli a pokúsila som sa ešte niečo čítať. Opúchajúce viečka a lepiace sa slzy mi v tom statočne bránili, tak som sa napokon nechala premôcť. Vyprázdnila som ešte jednu šálku štipľavého čaju, vzala si dávku vitamínov a uložila som sa definitívne do postele. Veď čas už aj tak pokročil, blížilo sa pomaly k polnoci.

Nevedela som hneď zaspáť, možno to bolo aj tým, že som cez deň väčšinu času strávila v posteli a spala som viac, než je mojím zvykom. Chvíľu som sa prevaľovala a hľadala optimálnu polohu, keď som si zrazu uvedomila, že mi čosi nesedí... že sa mi zdá, akoby som ani nebola doma, ale niekde... ale kde? Upriamila som svoju myseľ na túto myšlienku a začala som sa jej venovať. Postupne som prišla na to, čo ma tak zaujalo. Uvedomila som si, že ma obklopuje úplné ticho. Nezvyčajné. Ba neobyčajné. To ticho bilo do uší a zaplnilo celý priestor. Dvere na balkón mám otvorené dokorán a všade je ticho. ... tak to asi vyzerá na konci sveta, pomyslela som si a vrátila som sa do spomienok z detstva, keď som sa snažila predstaviť si, ako to vlastne na konci sveta vyzerá... áno, asi tak, ako to vnímam teraz – je tam tma a nič tam nepočuť.

Oddala som sa naplno vnímaniu čarovného okamihu, lebo také dačo sa nestáva často. Vlastne si ani nepamätám, či som už doma v panelákovom byte zažila niečo podobné. ŽIADEN zvuk – ani len najmenší zvuk z horného či dolného bytu, tichučko na ulici, vetrík sa už zrejme schoval do nejakej škáry, vzduch sa nepohol, nebolo počuť žiaden krok človeka, či psov, ktorých ľudia venčia aj hlboko v noci. Žiaden smiech či výkriky „rozveselených“ spoluobčanov, neistým krokom hľadajúcich tú svoju bránu. Neprešlo žiadne auto, neozval sa žiaden vtáčik. Počula som akurát svoj dych, ktorý postupne naberal pomalé tempo a plytký záber. Uvedomovala som si, že to zázračno už trvá hodnú chvíľu, že tečú minúty, a bolo to také neuveriteľné... spustila som záclony mihalníc a nechala som sa unášať. Ocitla som sa v najmäkšom a najútulnejšom svete, obklopená hladkou tmou a zamatovým tichom. Áno, dalo sa nahmatať, vyplnilo nielen izbu, ale aj ulice, sadlo si pod koruny stromov, podoprelo každý lístok v ich korunách, uspalo všetko živé, sadlo si do trávy a dovolilo v svojom kráľovstve ponevierať sa iba vôni letnej noci. Prestala som rozmýšľať, vypustila som do čarovnej nálady všetky svoje myšlienky a len som si hlboko vychutnávala nádheru plynúcich

minút. Zaujímavé bolo, že mi neprekážala tma. V duchu mi prebleskla myšlienka, že vlastne tak sa asi budem cítiť v nebi... len namiesto tmy tam bude žiariť Svetlo.

Pomaličky sa ma začínala zmocňovať príjemná ospalosť. Na ulici niekde oproti ticho narušilo parkovanie auta, tlmené pradenie motora zmĺklo, ktosi osamelý vystúpil, zatvoril dvere, píplo uzamknutie a pomalé kroky zanikli v neďalekom vchode do domu. Na chvíľočku som precitla už z polospánku a uvedomila som si opäť posledné chvíle, ktoré ma tak očarili. Otvorila som oči a hodila pohľad na svietiaci ciferník hodín zo zvedavosti, aký čas vlastne prešiel. Zistila som, že kráľovstvo ticha vládlo takmer hodinu. V dnešnej prehluchnenej dobe a ešte k tomu v mestskej sídliskovej zóne som vlastne zažila zázrak. A že vraj zázraky neexistujú! Kdeže, dejú sa aj dnes, len treba mať vnímavé oko a ucho nášho vnútra. Pousmiala som sa nad vlastným „ponaučením“ a už som nechala, aby kráľovstvo Ticha odovzdalo žezlo kráľovstvu Snov...

Zuzana Martišková

Štetcom po dlani

Tentokrát ťahal on. Už sa mu to nezdalo, že za kratší koniec, aj keď bola od neho o pol hlavy nižšia. Keby mala zdravé nohy, nosila by vysoké opätky. To by šli ešte pomalšie. Mal by spomaliť, kvôli tým nohám, a aj pod lampou, kde nebude tma, si ju ešte desiatykrát poriadne obzrieť. Vynadivanie sa sa nedá premrštiť.

Zastal pod lampou. A pod ďalšou zas. A tešil sa k tej ďalšej.

Vytiahol si jej ruku trochu vyššie, lebo chcel svoju použiť na iný dotyk, ale to by ju musel pustiť. A on ju nechcel pustiť. A druhú ruku máš na čo, kámo?!

Druhú ruku mu práve chytil akýsi tieň. Nevšimli si, že sa pred chvíľkou odlepil od ošarpaného múra a ticho ako mačka priblížil sa k dvojici.

- Aké len máš hrubé a krátke prsty...to je dobré znamenie. Vodca má také. Každý vodca. Chceš vedieť, kam povedie tvoja cesta, panáčik? Aj panenke vyveštím... - strčil sa tieň medzi nich a sfarebnel.

Bol by dotieravú babu odohnal, ale ona sa na ňu záhadne usmiala. Na ňu, aj na neho. Ktovie, ktoré z jej slov mu doprialo tento letmý úsmev. Aj cigánka sa usmiala.

- Kamlipen, tak... - žmurkla sprisahanecky na ňu.

Emilie záporne pokrútila hlavou a nebyť tmy, asi vidí, že sa červená. Odpovedala jej v podobnej hatlapatlančine kombinovanej s jazykom, ktorému rozumel, ale čo jej vlastne hovorí, ani srnky netušili.

Cigánka sa ošívala a škerila. Vedela svoje. A vedela, aj ako na ľudí, ak chce zarobiť. Skočila svojej obeti, ktorá sa jej hanblivo vyhovárala, že nejde o veľkú lásku a ani nič podobné, do reči, aby nevychladla.

- Nepovie ti to. Nie je ani cigáň, ale nepovie...- zatiahla tajomne spojená s Emilie pohľadom, ktorý ich unášal kdesi ďaleko, možno bližšie k prírode, možno až k Bohu. - Nebudeš plakať pre neho. Ty nie. To iná... - natrčila k nej jeho dlaň, s tými obdivovanými hrubými tenkými prstami.

Až teraz ním trhlo. Ani si nevšimol, že mu ju stále drží a že je tu šieste koleso na voze. Asi cigánskom.

- Hej, dámy...a ja som tu čo? Vzduch? - urazilo ho, že si ho nikto nevšíma.

Cigánka po ňom fľochla, ale nie hnevivo. Skôr akoby na ňom niečo hľadala. Natrčila druhú ruku.

- Pozlášť mi ju a ja ti také zaklínadlá dám, čo sa nikdy báť nebudeš musieť. Daj zlatko, zlato, daj...- líškala sa, ako pravá obchodníčka. - Te kamel, panáčik, vidím to na tebe. Aj ona to vidí...dám ti také zaklínadlo, že ti neodolá. - nevšímala si tentokrát zasa ženu.

Naprázdno preglgol. To by bol dobrý trapas... Ak bude mlčať, bude zle. Ak prehovorí, ešte horšie. Došľaka aj s cigánčinou sprepadenou, vypočítavou! Majú to psychologicky pripravené, celé tisícročia tréningu a on somár nevie, kam z konopí. Stúpil mu adrenalín.

- Tak to máš smolu! Keby ma stretneš ešte včera, možno by sme aj uzatvorili obchod, ale teraz sa tu mám blamovať a zaplatiť za to, aby som si vrzol? - prestával vyberať slová, strácal

nervy a ani si nevšimol, že aj jej ruku, ktorú si z jeho dlane vytiahla a skryla do kabátika. - Nepotrebujem nijaké zaklínadlo! Chcem, ... - už začínal koktať a skúšať zmierniť dosah slov. - ...aby ...aby to bolo prirodzené, obyčajné, zo srdca a nie, že za to zaplatím, jasné?! - zvýšil zas hlas, naštvaný najmä na svoju neschopnosť zareagovať diplomaticky.

Nemyslel to zle, nechcel, aby to vyznelo zle, ale už mu dochádzala bizarnosť celej situácie, ďalšie puzzle do skladačky dnešného dňa, rovnako blbé a našľaktrafenie, ako všetky ostatné, dnešné.

Cigánka si niečo predsa len mrmlala popod nos. Nebolo mu všetko jedno. Zas si ani nevšimol, kedy mu podobrala dlaň. Vytrhol jej ruku, ale lapla ju späť. A natrčila k Emilie.

Tá sa poošívava. Nechápara, prečo to tá žena urobila. Ona nevie veštiť. Nevidí do čiar osudu, života, lásky. Nevidela nič. Cigánka bola sklamaná. Zazdalo sa jej, že táto tu je z ich rodu a vidí... vidí to, čo vidí aj ona.

- "Me chau tre jakha, piav tro mujoro" ...iba toľko ti patrí. Si už viac gadžovka, ako naša...- odpľula si bokom.

Zmizla, ako sa bola objavila. Zostalo po nej ticho plné otázok.

- Mal si jej niečo dať. - ozvala sa do prázdna Emilie.

- Neblázni! Majú to v popise práce, otravovať ľudí a tváriť sa, že vedia veštiť. - zavyl neprijemne.

- Možno väčšina, ale, čo ak...táto vedela?! - pozerala sa stále do tmy, akoby ju volala späť, aby zaplatila aj sama, keď on sa bráni. On sa díval na svoju dlaň. Zdala sa mu uchytaná, otreľ ju o zadok.

- Nepočula si, čo chcela?! A ak aj vedela, tá zaklínačka hadov, ozaj čarovať, nestojím o takúto mágiu. Ako by som sa ti mohol pozrieť do očí?! Verila by si mi, že...že... - priložil si krátke hrubé prsty na miesto srdca, ale...

Prečo jej nepovieš, že ju máš rád? Veď to nemusí byť hneď: milujem ťa. Stačí, že ju máš rád.

- "Me chau tre jakha, piav tro mujoro."- zopakovala cigánkine slová.

- Ty si ma zakliala?! - urobil krok dozadu, ale zatiahol to ako šašo, čo sa už chce jašiť.

Placho sa zas usmiala.

- Cigáni si nevyznávajú lásku tak, ako my. Nehovoria, že sa ľúbia. Sú...trochu romantickejší a uzavretejší. "Jem tvoje oči, pijem tvoju tvár..." Tak nejak to povedala, tak nejak to cigánsky muž hovorí žene, ako vyznanie.

- To znie dobre. - pritancoval zas k nej, prepchal ruky okolo jej pása a pritiahol si ju k sebe.

- Tak teda jem tvoje oči...ústa...čelo...pijem ...tvoju tvár...- šepkal jej do bozkov, ktorými posýpal kúsok po kúsku, centimeter, po centimetri snedú pokožku zas akoby vyplašenej tváričky.

Chcela mu to veriť. Tak veľmi chcela...

- Ujde nám autobus! -

Osvietila ho lampa, čo zablikala práve včas. Pohli do kroku.

Ako dvaja pubertiaci usadili sa na jedno sedadlo v úplne prázdnom autobuse. Nechcel byť od nej ďaleko a tie dva centimetre na vedľajšom sedadle, by boli priveľa.

Túlili sa. Bezostyšne, nehľadiac na vek ani verejný prostriedok. Blízkosť im tak veľmi chýbala. Už tak veľmi. Obom.

- Počuj, ty ovládaš rómčinu? - zaklonil hlavu, blahosklonne trpiac, že sa mu hrabe vo vlasoch.

- Nie, vôbec nie, ale... akoby som jej rozumela. - nedala vlasom pokoj.

Nedalo mu to pokoj.

- Nebude to tým, že...no, nechcem byť impertinentný, ale bola si predsa v pestúnskej. Nikdy si po biologických rodičoch nepátrala? -

- Prosím...- vyplietla prsty z vlasov, zložila ich do lona a chcela si naozaj sadnúť vedľa.

Nepustil ju. Potriasol hlavou, ako tiché odobrenie, že sa môže hrabkať ďalej. Rozstrapatila ho, trochu nahnevaná.

- Skús sa aspoň dnes nesprávať ako policajt. Sľúb mi to, prosím. - tentokrát ho zas len pohladila, ako malého chlapca. Páčilo sa mu to.

- Sľubujem... - uložil sa jej na hrudi a zhlboka sa nadýchol.

"Te kamel... mať na niečo chuť..." Dočerta, veď aj ja som tej babizni otravnej rozumel!

Pohmýril sa, akoby chcel striasť náhle nutkanie, že to bola predsa len zaklínačka a vedela, čo robí, potom mu mozog doniesol policajtské riešenie. Počúvaš kadejakú hudbu, natrafil sa aj na ich kultúru a toto je už ošúchaný frazeologizmus. Kto by už nevedel, čo je to "Te kamel"? Isto iste to tak bude... Ale s tým jedením a pitím mala tiež pravdu.

- Smiem ťa pozvať niekam na večeru? - zamumlal do blúzky a najradšej by sa bol zaryl aj hlbšie, aj si odhryzol...ale už neboli sami v autobuse a šofér sa tiež čudne vyškieral.

- Ďakujem, potrebujem skôr vaňu...a stačí mi horúca čokoláda. - pristál mu na vrchu hlavy jej bozk.

S nádejou pozrel k nej hore.

Naozaj má chuť na horúcu čokoládu? Naozaj? Práve na...horúcu...

Odpovedal jej očami. Musí v nich vidieť, že...

Videla pred sebou jeho dlaň, ktorú jej tá žena natrčila. Vedela prečo...Videla to tam...tiež.

Radšej skryla oči za viečka a priložila pery k tým jeho o niečo nástojčivejšie.

Katarína Holcová

Niekedy je treba skočiť

Na tmavej oblohe orámovanej oknom panelákového bytu svietia hviezdy. Na stole stoja dva hrnčeky s kyslým mliekom. Oproti sedí otec. Tu začína môj život pre mňa. Prvá spomienka ako prvá hviezda na tmavom nebi. Čo keby sme sem dali hranicu ľudského života? Dovtedy sa deti môžu zabíjať, veď by si to nepamätali. Absurdné. Rovnako ako hranica dvanásť týždňov.

Od prvej spomienky si začínam pamätať úlomky času, ktoré ma raz prinútiť skočiť. Ale už od okamžiku počatia som nosila v sebe kľúč, ktorý mi tie úlomky spomienok v správnom okamžiku umožní pochopiť.

Obrovská záhrada na kopci. Ovocné stromy: vysoká hruška, čo každý rok rodí na jednej polovici, drobná jablonka s malými červenými jabĺčkami, čerešňa a na vrchu záhrady košatá jablň s kožovitými žltými jablkami. Vedľa nej nádrž na vodu plná žiab. Silne ma priťahovala, ako by priťahovala každé iné dieťa. Trávila som v jej blízkosti veľa času. Zrazu sa z neba k nádrži znieslo obrovské zviera. Dosadlo neďaleko a ja som celá roztrasená bežala domov plná bezmocnosti v svojej malosti. Po rokoch som našla v encyklopédii obrázok toho strašného zvieraťa. Bolo pod ním napísané: Bocian biely. Usmiala som sa. Poznanie pomáha zahnať praveký strach bezmocného malého tvora. Len treba začať listovať v správnych knihách.

Odkukala som ako starká robí jablkové víno. Podľa jej vzoru som si ho začala robiť tiež. Napadané, väčšinou zhnité jablká som cez drôtené trochu hrdzavé pletivo pretláčala do vedierka na piesok. Ešte som si varila aj ríbezľový čaj. Je vraj veľmi zdravý. Ríbezľové listy som máčala v dažďovej vode. Bola som veľmi spokojná, keď som degustovala svoje výrobky z vedierka na piesok. Svoju kuchyňu som ale dobre schovala. Predsa som len tušila, že kuchyňa nie je úplne v poriadku, že by mi ju dospelí vyhodili bez najmenej snahy pochopiť moje dielo.

Koľko tajných kuchýň plných zhnitých jablák, z ktorých vyrábam lektvary pochybnej kvality, mám stále schovaných v temných kútov duše. Hanbím sa za ne, ale nedokážem ich rázne vyhodiť, akoby som ešte stále nebola dospelá. Skrývam ich za chrbtom ako nemúdre, ustrašené dieťa pochybujúce o nekonečnosti Božej lásky.

Ďalšia nejasná spomienka. Je koniec leta. Stojím na kraji ulice a pozerám sa na apokalyptický výjav. Ulica vydláždená drobnými kockami sa rozpadá pod pásmi tankov. Ľudia sa pozerajú na tú skazu a nadávajú.

Nadáávajú na skazu dláždenej ulice.

Vtedy som ešte netušila, že prítomnosť tých tankov medzi nami bude v mnohých ďalších rokoch rozrývať naše srdcia a naše duše.

Vtedy som ešte netušila, že niekedy oplakávame nepravé a nepodstatné veci, aby sme si nemuseli priznať tie podstatné.

Bábkové divadlo na konci ulice. Dostala som papierovú trojkorunu a išla som na predstavenie. Veľká, napínava výprava. Ďaleká cesta na koniec ulice, prvá výprava za dobrodružstvom, ktorú som mohla podniknúť sama.

Dnes má tá cesta sto krokov. S pribúdajúcimi rokmi som musela stále ďalej a ďalej, aby som mala ten istý pocit objavovania, napätia, dobrodružstva. Až už nebolo ísť kam. Putovanie do diaľok bolo treba zameniť za cestu do hĺbky.

Starká sa stále modlila. Chodila po dome za svojimi povinnosťami a odriekala pri tom obľúbené modlitby. Ako mnohým deťom aj mne sa zlievali slová archaických textov do podivných skomolenín. Najnepochopiteľnejší bol zložitý systém svätých. Každý svätý mal svoj „referát“ a starká ho poverovala vyriešením problémov, ktoré patria do jeho kompetencie. Priťahovalo ma to, pretože deti majú radi tajomné a nepochopiteľné veci. Lenže už vtedy by som večer pred zaspaním potrebovala chytiť za ruku živého, konkrétneho Boha, ktorý ma má rád. A toho som v tom tajomnom „Očenášovi“, čo je k tomu ešte na nebesiach, zatiaľ nevidela.

Každý koláč, ktorý starká vložila do rúry, prežehnala. V rúre medzi elektrickými špirálami sa bude diať niečo, čo už nevedela celkom ovplyvniť.

Nič nie je tak bezvýznamné, aby sme si mysleli, že na to stačíme sami, že s tým „hore“ nebudeme obťažovať. Ten odovzdaný, zverený, prežehnaný koláč bola jedna z najpodstatnejších lekcií z náboženskej výchovy, ktorú som kedy dostala.

S kamarátkou sme si vymýšľali tajné abecedy. Každý mesiac inú, aby ich nikto nemohol rozlúštiť a poznať naše tajomstvá. Písali sme si odkazy a nosili ich do tajnej skrýše pod blok betónu, čo zostal nezmyselne zabudnutý v strede trávniku v duchu staviteľstva tej doby. Bol to zabehnutý podvečerný rituál: odnieť napísanú správu, vziať si tú, čo tam na mňa čakala, a potom odkaz lúštiť. Čo na tom, že sme si to pohodlne mohli povedať v škole. To by nemalo to čaro. Priamo vyslovené slová často prepočujeme. Boh to o nás vie a preto nám občas odkazy necháva schované a zašifrované, aby sme ich lepšie vnímali.

Sľub vernosti ideám marxizmu-leninizmu. Tak túto vymoženosť nemali všetky deti v našej krásnej socialistickej vlasti. To len my. Pioniersky sľub mal deťom, rodičom a starým rodičom nahradiť prvé sväté prijímanie. Ešte bolo treba nahradiť birmovanie. V našom okrese sme mali to šťastie, že sme o žiadnu oslavu nemuseli prísť. Osvietení súdruhovia na miestnom okresnom výbore iniciatívne zariadili, že budú fotografie, torta a darčeky. Zíde sa rodina. Lenže: nádejný budovateľ socialistickej vlasti nesmel byť pokrstený. Súdružka učiteľka to musela preveriť. Všetci v triede vstávali a snaživo prikyvovali, že nikdy pokrstení neboli. Ja som si myslela, že môžem smelo povedať pravdu, veď vtedy som vedela, že množstvo druhov vzniklo evolúciou, že Darwin to vymyslel lepšie ako Biblia, a že vlastnými silami

dokážem všetko. Predsa nemôžem za to, že ma osem dní po narodení pokrstili. Súdružka učiteľka krčila čelo a pozvala mamu do školy. Nakoniec bolo moje prerieknutie uhladené. Za niekoľko dní sme hrali tragikomické divadlo. Konal sa slávnostný obed a darčeky. Aby rodiny o nič neprišli.

Zákernosť doby začala dosahovať dokonalosti. Všetci sme hrali absurdné divadlo bez kladných a záporných hrdinov s cieľom vymazať až z dna našich duší intuitívne rozlíšenie dobra a zla.

Svet obmedzenej ľudskej múdrosti, ktorej som vtedy tak verila. Všetci ma chválili, čo všetko som vedela. Škola ma bavila. Mala som pocit, že rozumiem svetu, všetko viem, môžem poučať.

„Ty by si mohla študovať, čo chceš,“ hovorila mi prísna súdružka riaditeľka, po tom, čo ma pozvala do riaditeľne. „Čo chceš a na čo Ti môžem dať odporúčenie, nechceš predsa riskovať, že by ťa neprijali,“ dodala starostlivo. Pozerala som cez veľké okno do korún stromov a radšej som jej slovám porozumela. Vymenovala mi odbory, na ktoré mi odporúčenie dať nemôže. Boli tam všetky, na ktoré som chcela. Tak som zvolila kompromis. Skôr útek zo strachu, v ktorom sme všetci žili. Na konci sedemdesiatych rokov v našej obyčajnej rodine, bol strach, ktorý ma vtedy viedol, už len taká skoro neviditeľná hmla, ktorá ale zakrývala farby sveta a menila ich na šedivo.

Súdružka riaditeľka sa spokojne usmievala a povzbudivo mi pošepkala: „Neboj sa, zmaturuješ na jednotky, aby si sa tam dostala bez prijímacích skúšok.“

Scéna do slaboduchej komédie zo sedemdesiatych rokov? Dráma o tom, čo sa vtedy pokladalo za pomoc blížnemu.

Koncerty zakázaných kapiel. Amatérske nahrávky ich piesní. Siedma či ôsma takmer nečitateľná kópia nejakého samizdatového textu. Vtipy zosmiešňujúce všetkých tých smrteľne vážnych politikov. Scenár filmu parodujúceho 17. zjazd jedinej a najväčšej strany. To všetko malo obrovský význam. Pomáhalo nám to v dobe povinných prvomájových sprievodov udržať si vlastnú dôstojnosť. Dôstojnosť slobodného Božieho tvora, aj keď sme to takto vtedy nedokázali pomenovať.

Primrznutý sneh sa ligotal v lúčoch ranného slnka. Stúpala som krok za krokom v jeho lúčoch. Mačky sa zarezávali do zmrznutého snehu a každý krok znel ranným tichom. Hore som sa zastavila. Nádherné májové ráno. Obdivovala som panorámu hôr. Krása ma naplňovala a robila šťastnou. Ako jej tvorcu som ale videla len procesy v zemskej kôre. Mala som nakoniec vysokoškolský diplom na to, aby som im rozumela.

Ale dosť premýšľania! Za chvíľu sa sneh zmení na brečku, treba dole. Napätie. Čo by znamenal pád? Svah padá strmo dole a ja som sa odhodlala na cestu. Nesmiem spraviť chybu. Ťažko by sa naprávala. Hrany lyží v horskom tichu ostro rezali zamrznutý sneh. Oblúčik, druhý, tretí. Strach zmizol, nadobudla som istotu. Na každý oblúčik som sa stále musela sústrediť, ale vnímala som už aj krásu okolo. Za chvíľku som bola dole. Nikde nikto

kto by videl moje víťazstvo. So mnou bol len ten škriatok vo mne, ktorý ma nútil vidieť svoju cenu v bezchybnom, odvážnom výkone.

Ďalší z nezmyselných oporných stĺpov sebavedomia. Až keď chrám vystavaný na takýchto stĺpoch na mňa spadne, pochopím ako stavať stabilnejšiu stavbu. Čím skôr, tým lepšie.

Pred Vianocami sme mali súťaž družstiev v plávaní. Plávanie so sviečkou, plávanie pod vodou a ďalšie druhy plávania. To mi nevadilo. Ale vyvrcholením mal byť skok z päťmetrovej veže. Vyliezla som na vežu a pozrela sa dole. Bazén bol strašne vzdialený a maličký. Krok a padám tam. Nikomu predomnou sa nič nestalo. Zbieram odvalu. Stačí maličký krok. Zatváram oči. Váham. Za mnou už bol rad ďalších, čo chceli skákať. Nakoniec som ten krok spravila. Musela som ale zavrieť oči a až potom skočiť. Naozaj to nič nebolo. Skočila som za chvíľu znova. Vtedy som netušila, ako tú odvalu skočiť do neznáma, budem za niekoľko rokov potrebovať.

Keď sa moje deti naučili liezť, vždy ich priťahovali otvorené dvere. Za nimi bol nový, neznámy, zaujímavý svet. Liezli dverami za cenu pádov, privretých prstov, zimy, ktorá za dverami bola. Asi som ako batola tiež mala túžbu liezť za zakázané dvere a zostala vo mne až do dospelosti. Hneď ako som ucítila pootvorené dvere, musela som cez ne prejsť.

A tak som prežívala obyčajné dni vďaka vidine niekoľkých týždňov, ktoré budem môcť stráviť cez prázdniny vo vzdialenej krajine. Organizovala som a vymýšľala výpravy do vtedy prístupného sveta.

Sovietsky zväz. Pestrý zlepenec šestiny sveta zjednotený absurdnosťou režimu. Zachmúrené úradníčky stvrdnuté silou svojej pečiatky sa doma menili na srdečné hostiteľky pokladajúce za povinnosť dať neznámemu hostovi to najlepšie. Anonymný dav v uliciach miest, pripravený vás zmiestť, sa rozsypal na jednotlivých srdečných, citlivých, obetavých ľudí. Stačilo mať čas to zakúsiť. A trochu drzosti občas sa niekomu prihovoriť. A odvalu ísť s ním domov. To sme všetko v tomto veku mali. Poloprázdne obchody so sivými cestovinami, ktoré sa vážili do kornútov z novín. Päťlitrové fľašky zaváranín, kocky margarínu. Každý deň ako by som viac bola v tomto svete doma. Zvykala som si a prispôbovala som sa, lebo to bola len hra, lebo som vedela, že tam nemusím zostať.

Cestovanie sa pre mňa stalo v tejto dobe môjho života drogou, na ktorej bola závislá moja schopnosť prežívať obyčajné dni s nádejou na novú cestu. Na novú dávku drogy. Bolo to preto, že som ešte inú nádej nepoznala.

Stredná Ázia. Hory Tadžikistanu. Vyschnuté údolia. Pohostinní pastieri oviec. Ženy v pestrých atlasových šatoch. Strach pred veľkými ovčiarskymi psami. Nad tým štíty s ľadovcami. Stáli sme na vrchole hory, sťažka sa nadychovali v rednúcom vzduchu a zase boli zo sebou spokojní pre toto absurdné víťazstvo. Potom sme zišli z hôr a prechádzali historické mestá Uzbekistanu. Exotické pamiatky, tržnice, čajovne. Neznáme vône a zvuky. Mešita ako neotrasiteľná istota života. Nakoniec sme precestovali ešte kus sveta, aby sme mohli zbierať skamenené ryby z dna jazera, ktoré pred miliónmi rokov bolo v strede kazašskej stepi. Suchá pichľavá tráva a teplý vietor. Schovaní za kopou sena, pozorujeme, ako sa miestny strážca

rezervácie baví so svojimi kamarátmi tým, že po sebe strieľajú. Svet, ktorý si žije svojim vlastným životom a nevníma, že niekde existuje Moskva.

Sibír. Jazero Bajkal a hory okolo. Úzke cestičky pokryté machom. Niekoľko dní sme nestretli nikoho iného okrem nás. Plavby po nekonečnom jazere. Sedeli sme na vysokom útese porastenom oranžovými lišajníkmi. Pod nami sa vlnilo jazero. Niekoľko stoviek metrov hlboká voda. Tajomstvo. Slnko zapadlo. Žila som tej chvíľke, nemyslela na budúcnosť. Možno, že už zajtra ráno sa zobudím a zistím, že to bol sen. Kúpanie v mrazivej vode, čo vyrážala dych. Lišajníky visiace zo stromov. Drevené dediny. ...a prvé stretnutie s ranou v krajine. Pieskom zaviate drevené baraky gulagu. Malé lietadielko nás po piatich týždňoch odvážalo do života. Spolu s kozou. Nadpočetní pasažieri sedeli na prevrátených vedrách.

Polostrov Kola a Solovecké ostrovy. Biele more s útesmi z ružovej žuly. Krásna príroda. Zjazvená príroda. Jazvy v podobe prízemných barakov dakedy plných ľudského nešťastia, plných smrti. Zastávky autobusu nemajú mená. Len čísla. Aj väzni z týchto barakov strácali mená a zostávali im len čísla. Na Solovecké ostrovy plávame za krásneho slnečného dňa. Prichádzame do miest, ktoré bývali kvitnúcim centrom vzdelanosti. Vďaka šikovným rukám mníchov tu vznikla rajska záhrada pokoja. Vtedy som ešte nevedela, že to bolo hlavne vďaka ich modlitbám. Vďaka Božej prítomnosti. Preto sem ľudia radi prichádzali. Potom modlitby vykazali. Doviezli sem ľudí. Miesto kvetov a zeleniny sa starali o ostnaté drôty. Chceli z týchto miest vyhnúť modlitbu, ale možno jej sem priviedli ešte viac. Zjazvená krajina.

Krym v dobe zákazu predaja alkoholu. Veľká geologická expedícia. Odborníci z Kyjeva a Moskvy si vymieňali skúsenosti nad svojimi destilačnými aparátúrami schovanými v útrobach terénnych áut. Zvyšky jedla pekne kvasia na teplom krymskom slnku. Domáhame sa geológie, preto sme sem predsa prišli. Máte čo jesť a čo piť, tak čo ešte chcete, dostávame odpoveď pri „pomyjovici“ pohotovo vyrobenej z nakvaseného jedla v útrobach terénnych áut. Pobrežie pokryté mŕtvočkami tuleních mláďat. Naše spýtavé pohľady dostávajú vysvetlenie: „Tak byvajte.“ Mláďatá nevedie plávať, tak sa utopia. Skôr sa nám zdá, že tá podivne páchnuca voda im nešla k duhu. Tie mŕtvolky mláďatiek obsypané muchami akoby boli dušami mojich ruských a ukrajinských kolegov. Destilačný prístroj a pár expedičných konzerv, na ktoré obyčajný smrteľník nemá nárok. Šťastie je hotové. Sedemdesiat rokov likvidácie ľudských duší je dlhá doba. Poznávame zjazvené ľudské duše.

Zakarpatská Ukrajina. Drevené kostolíky, dediny, ako by v nich zastal čas, schované v nádherných horách. Na námestí jediná pamiatka modernej doby: poloprázdne betónové obchody a povinní plechoví Leninovia. Záhradky plné kapusty, zemiakov a fazule, sliepky, kravky, ovce. Rozbité cesty. Raz sme sa tam vydali v zime. Jeden deň sme vybrali na mape akýsi kopec, že naň vylezieme, aby sme sa z jeho vrcholu rozhliadli po krajine. Tak sme skoro ráno vstali a začali sa štvorať smerom k zamračenej oblohe. Čím vyššie sme boli, tým bolo snehu viac. Borili sme sa po kolená, za chvíľu po pás. Únavné nezmyselné lezenie. Okolo nás je stále les, výhľad nikde. Čo s tým? Pohádať sa. Frflať na pokazený deň. Veď sa nič tak zlé nestalo. Absurdnosť situácie sme zvládli. Veselí sme zliezli dole a na druhý deň si vybrali radšej overenú trasu po turistickej značke. Koľko takých nezmyselných namáhavých kopcov

v živote zleziem ochraňovaná, aby sa mi nič naozaj zlé nestalo? Len si tak zapamätať, že najlepšie je zasmiať sa svojej hlúposti, rýchle zbehnúť dole a vybrať si lepšiu cestu.

Ku koncu osemdesiatych rokov sa dal prekonať úzky priechod cez ostnaté drôty, obaľujúce našu „kvitnúcu“ vlasť, ak vám niekto zložil do banky potrebnú sumu v západnej mene. Mala som vtedy študentku z „devízovej“ krajiny, ktorá mi mohla vložiť do banky potrebné peniaze – priepustku cez zadrôtovanú hranicu. Tak som po večeroch mohla snívať nad mapou, kde by som sa vybrala.

Island – ostrov v strede oceánu. Plavba na veľkom trajekte. Dno oceánu, ktoré sa dostalo až nad jeho rozbúrené vlny. Zvláštne sopky, kde z podlhovastých rán Zeme vzniká nová zemská kôra. Voda ako ľadovec, voda ako oceán hrajúce sa navzájom. Príjemné teplo Zeme, ktorého sa dalo dotýkať. Voda ako gejzír, voda ako vodopád. Krajina ako sen. Krajina, kde som zatúžila byť doma.

Nevedela som zabudnúť na ten pocit zo západných miest. Na upravené parky. Na usmievajúceho sa úradníka. Na nepochopiteľnú skúsenosť, že z krajiny do krajiny sa dá len tak prejsť. Na ten nedefinovateľný pocit, ktorý som si priniesla z tváre chodcov na uliciach západných miest, že to tu funguje nejako ináč. Čo mali tak zvláštne ukryté v tvárach? Nevedela som to pomenovať. Každý kontakt s týmto svetom prinášal ale novú nádej. Svet môže byť iný. Bez ponížujúcich kompromisov. Bez pocitu beznádeje, že si každodenne roztľčiem nos na tom istom nezmysle.

Prišiel nás navštíviť mladý kolega z Holandska. Prišiel dobre vybavený v duchu strašidelných fám, ktoré sa zrejme v Holandsku o nás šírili. Mal so sebou všetko jedlo a na dne tašky schovával pre istotu aj toaletný papier. Tým, čo uvidel, bol milo prekvapený. Nevnímal infekciu kompromisov, ktorá pomaly zabíjala ľudí okolo nás a nahľodávala aj nás. Alebo to nechcel chápať, aby si nemusel kaziť dojem zo stredovekých uličiek. Počítal Škodovky, Lady, Dacie a Wartburgy a dobre sa bavil nad ich neurčitými farbami. Prepočítaval preňho smiešne ceny v príjemných vinárničkách a užíval si ich.

Posledný večer sme sa mu s kamarátkou zúfalo snažili vysvetliť, prečo chceme stať sa tu. Počúval nás a nakoniec povedal: „Nechcete utiecť len sami pred sebou? Potom u nás nič nenájdete.“ Pokladali sme ho za ignoranta, ktorý nechápal naše problémy.

Jeho veta vo mne ale zostala. Bola to provokujúca výzva, ktorú som ten večer nechcela počuť. Chcela som poľutovať, aj keď som začala tušiť, že vojsť do utečeneckého tábora ako obeť chýb iných je jednoduchšie ako vojsť do seba a stretnúť sa tam so svojimi chybami.

Mladý Holanďan bol katolík. Aj stará pani učiteľka, ku ktorej som rada chodila na „kus reči“, bola katolíčka. Stále som bola stratená v novom meste, kde som žila, ale u starej pani učiteľky som bola ako doma. Aj niektorí študenti boli katolíci. Práve tí, čo mi boli najsympatickejší.

Aj ja som vlastne bola katolíčka. Spomenula som si na zmrzlinu s hrozienkami, ktorú mi otec dakedy dávno kupoval po omši. Videla som starkú a jej modlitby.

„Keby si chcela, zoznámim ťa s mladými, čo sa stretávajú po omši v zavretom kostole,“ povedala mi len tak medzi rečou stará pani učiteľka. Ten deň som neodpovedala. Bránila som sa kľaknúť si pred sochou muža, ktorý pred dvoma tisícami rokov chodil po vzdialenej krajine a robil tam zázraky. Asi preto, že zatiaľ sa v šere kostola na mňa pozerala len neživá socha.

Ale už vtedy som tušila, že iná cesta nie je možná, že ňou raz budem musieť ísť. Ponuka starej pani učiteľky bola výzva. Spomenula som si na bazén, do ktorého som nakoniec skočila,

Vedela som, že ten deň musel prísť.

Už od doby vysokoškolských štúdií som rada chodila v sobotu alebo nedeľu na výlety. Bol krásny jesenný deň. Slnko svietilo a teplo presvitalo cez žlté-hnedé koruny stromov. Brodila som sa lúčím a modrá značka ma viedla k pútnickému kostolu na svahu Malých Karpát. Zrazu som uvidela kríž. Bol hrdzavý a na ňom neumelou rukou namaľovaný Ježiš. Tetky v širokých sukniach si pred ním kľakli. Drmolili slová modlitieb a nadšene spievali. Z diaľky som to pozorovala ešte s pokušením odsúdiť.

Potom som na svahu prežiaranom slnkom osamela. Stála som pod krížom a pozerala som sa do tváre Ukrižovaného. Opatrne som sa obzrela, či ma niekto nevidí a kľakla som si.

Bolo to ako vtedy, keď som našla odvahu skočiť z veže do bazénu. Do bazénu, ktorý bol taký malý a vzdialený.

Vstala som a kráčala dolu strmým svahom. Pri studničke a v kostole som stretávala skupinky pútnikov. Sadla som si do kostolnej lavice a prvýkrát som sa tam cítila doma.

Jozef Kottra

Návrat spred cieľa

Úryvok z pripravovanej knihy „Putovaním k Bohu“, - „duchovná“ reportáž z XIII. ročníka pešej púte z Levíc do Levoče 2017 (20. júna až 2. júla). //- krátené//

10. deň „ Nevadí, že je búrka, ak je Boh s tebou, nakoniec sa vždy objaví dúha. “
piatok 30. júna

V Ždiarskom sedle sa všetci obliekame do pršiplášťov a naťahujeme pokrývky na hlavy. Dážď hustne, vietor silnie. Vpravo dolu na Horehronie ešte dopadajú utešené ranné lúče a osvetľujú dedinky i celú kotlinu. V kútiku duše ho pozývame aj sem hore, k nám. Nostalgicky fotíme pod rázcestníkom odložený slamený klobúk s pútnickou palicou. Mokrota dobiedza na nás a my sa ideme boriť s posledným stúpaním našej hrebeňovky. Zo sedla na prvý vrchol Bartková to máme niečo cez 300 výškových metrov. Mocujeme sa ihličnatou horou a zákrutami neustále stúpajúceho chodníka. Prší a šmýka sa. So Stankom uzatvárame partiu v dolnej časti výstupu. Všetci sú vpredu, ale postupne sme sa dotiahli aj my hore ku nim.

Pomaly sa stráca hora a nastupuje kosodrevina. Vietor naberá na sile a odvahe, zráža nás z chodníka. Tentoraz zostávam na chvoste s lídrom Radkom. Ten šliape dva kroky pred mnou a niekedy mi aj zatieni, zastane tomu nárazovému vetru. Keď ho však postrčí do boku, silu vetra schytám naplno i ja a tiež ma odrazí mimo chodníka. Na rovinatom teréne to ujde. Horšie je to v hlbšie vyšliapaných žliabkoch tejto cestičky, kedy sa môžeš na prevýšenom okraji parádne potknúť a si na zemi. Vyvalený rovno v kosodrevine, alebo zrazený medzi čučoriedky. Radkovi začal plieskať na batohu návlak proti dažďu. Rýchlo ho zadržal rukou a spolu sme ho natiahli znova nazad. Hmla, sprchy dažďa a priplietol sa už i ľadovec. Schytávame to rovno do tváre a ten zlovestný nárazový vietor nás odrazu urobil samostatnou, len dvojčlennou jednotkou. Zišlo by sa zastaviť, oddýchnuť... Ale kde v tomto nečase?! Premýšľam a v zahmlenom obzore hľadám niečo záchytné. Zo sedla už šliapeme bezmála hodinu a toto počasie s nami riadne lomcuje. Žltý návlak Radkovho batoha odrazu znova mocne plesol a mne chýbal snáď len krok, aby som ho zachytil. Nestihol som. Veľký žltý balón preletel ponad pásмо čučoriedok, dvakrát sa od nich odrazil a pohltila ho hmla nad lomcovanou kosodrevinou. Radko sa po ňom otočil a len bezmocne mávol rukou. „Nestačil som!“ kričím do nečasu, aby som vysvetlil.

Prešli sme už aj pásмо priečneho porastu kosodreviny, kde sme po iné roky mávali tie čarovné oddychové vyhliadky na Horehronie. Teraz bezmocne už len čakáme na skalnatý hrebeň a nejaké závetrie. Konečne! Spoza veľkého zahmleného balvanu vpravo sa ozývajú útržkovité hlasy. Víchor všetko trhá, čo nie je upevnené, priviazané. Dvaja, či traja chalani sa

snažia urobiť Čičovi akési závetrie, aby si na to tričko natiahol niečo teplejšie. Skvelý reklamný pršiplášť má dotrhaný na franforce a teraz na ňom plachtí akési náhradné pončo.

„Mali by sme sa vrátiť!“ uvážene a jasne navrhuje Čičo, teda Filip. Benči sa klepe od zimy, nevie si rozopnúť batoh. Tiež je len tak, na ľahko odetý, tričko a košeľa. Teda ruky má vystrčené rovno do dažďa z toho lietajúceho ponča. Zhodil som zo seba batoh a vyťahujem svoju mikinu. Navliekam na Benčiho, potom mu pomáham s batohom a tým jeho pončom. Nanič sú tieto lietajúce „náhrady“ pršiplášťov! Vtedy sa s drkotajúcimi zubami pýta Tóny, či môže ísť dopredu. Nepremýšľam, lebo sa chcem čím skôr dostať mimo tohto nečasu a púšťame ho dopredu. „Chod' a daj si pozor!“ „Počkám vás na Kráľovej?“, pýta sa odvážny chalanisko. „Nie! Stretneme sa až dolu na lúkach s mládežou!“ „Beriem kríž!“ zahučal a zhltna ho divoká hmla. Nerozvážne letí sám dopredu, neuvážene sa trháme...

Ostatní sa tiež dali do poriadku, niečo teplejšie ponášali na seba. Pod skalu odkladáme fľašu s nedopitou žinčicou a nejaké ďalšie so zásobou vody. Zbytočná záťaž, treba sa odľahčiť, nevládzeme. Chalani sa tratia do hmly a mne je stále zima. Mám skvelý gumený pršiplášť niže pásu, ale pod ním zatiaľ len tričko. Mocne držím košeľu, aby mi ju vietor neuchmatol a namáhavo zapínam gombíky. Keď som si šiel natiahnuť pršiplášť, vietor ma nadul a rozopol mi ich všetky naraz. Neriešim, len som si upravil pršiplášť, zatiahol zips nahodil batoh a uháňam do hmly, dobehnúť svojich.

Skál pribúda. To sa už štvoráme priamo na vrcholový bod Bartkovej. Dážď začal kalieť ďalšie privaly ľadovca a tie bodajú do tváre a do holých rúk ako žihadlá. Pozorne sledujem chodník v skalnatom teréne, lebo podľa pamäti viem o serpentínach. „Keby som ich len dobehol...“, zbožne si želim. „Musíme sa vrátiť! Prečo sme sa pred chvíľou už neotočili?!“ Zaváhali sme...

Našťastie ma partia čakala v závetrí ďalších balvanov. To sme dokopy prešli snáď len sto metrov. Čo prešli?! Prebojovali sa, pretlačili! S vypätím síl sme sem zdolávali všetky tie vrtochy nárazovej víchrice a pribúdajúcej zimy. Dobehol som ich.

„Vraciame sa! Ideme nazad!“ revem proti vetru. Radko stojí tesne vedľa a oponuje. „Ale Tónyho sme pustili! S krížom...“ „Musíme sa vrátiť, to nestojí za to“, prizvukuje Čičo. „A v chate nám zakúria“... „Treba sa vrátiť!“ „Nedá sa tu zliezť z hrebeňa?“ Návrhy a otázky sa sypú z každej strany, nedá sa naraz všetkým odpovedať...

„Tichoooo!“ revem proti víchru ani keby som ho chcel utíšiť. Vyťahujem mapu, dvaja mi pomáhajú, trhá sa, ale dolu nevedie nič. Žiadna značka, žiaden chodník. Jedine späť do Andrejcovej. „Musíme nazad!“ „A čo bude s Tónym?“ pýta sa zodpovedne Radko. Váham a obraciam sa na kamarátov. „Stanko, ideš so mnou?“ siaham otázkou po vytypovanom chlapovi. „S tebou idem!“ Radko oponuje: „Jozef! Ale ty teraz na to nemáš! Pozri sa na seba, aký si fialový. Už máš svoje roky a priznaj, tá kondička tohto roku...“ Študent mi tým povedal všetko. V tom je jeho sila, že vie povedať priamo do očí aj nepríjemnú pravdu. Je to skutočná osobnosť. „Ideš teda ty?“ pýtam sa ho pokorne a vážne. Vtedy sa ponúkol i páter Radko, že on pôjde. „Nie, nie! To si žiada skúseného, čo tu už bol!“ „Pôjdem!“ hovorí líder Radko odhodlane a nahadzuje si batoh. Stanko sa pridáva. Krátko prosíme Nebeskú Matku o ochranu a pomoc. Požehnanie od pátra Radka na cestu pre obe skupiny. Podávam ruku

spolubojovníkom - bratom a na čelo kladiem otcovský krížik... Oni stúpajú proti všetkým tým živlom namosúrenej prírody, aby dobehli alebo dohľadali Tónyho. A my utekáme z bojiska. Utekáme, či počúvame ten Boží hlas o pokore a tichom návrate. Utekáme zachrániť samých seba? Nemali sme radšej bojovať všetci a spoločnými silami?!

Takúto situáciu som v živote nezažil a neviem, či dakedy ešte zažijem. Možno..., sotva... Nepamätám, či sme si v tej chvíli uvedomili, o čo tu vlastne ide. Šiesti sa vraciame nazad do istého a teplého miesta. Ale tí dvaja, ktorí by mali dobehnúť a nájsť strateného Tónyho, tí idú do mimoriadne náročného a nebezpečného terénu, maximálne živelného nečasu. Krízová a hrotovo vypätá situácia! Ešte sme si to neuvedomovali, ale okamžite obiehame celú partiu a prosím ich za individuálnu modlitbu bolestného ruženca. Za týchto troch tam hore vo víchrici! Bolo to riadenie a nariadenie Ducha Svätého, Božia vôľa, nepriečili sme sa. Tu neplatila žiadna matematika, ani žiadna logika...

Ticho premýšľam a meditujem: Boli sme už tesne pred cieľom hrebeňovky, asi dve hodiny pred Kráľovou hoľou. A teraz, práve tu, na tomto mieste, na skalnatej Bartkovej sme zažili našu „Horu premenenia“! Celou cestou vysnívaná oslava a agapé na Kráľovej holi sa odrazu zmenilo na extrémnu situáciu a Boh nás posielal nazad. Áno, Boh je tu tak živo prítomný, ako táto hmla, tento víchor, krúpy a mrznúce ruky. Môžeme s ním ihneď hovoriť, ale Jeho impozantnosť nám to nedovolí. On mení naše túžby, plány i predstavy... A my sa pred Ním pokorne a tíško skláňame a prijímame Jeho vôľu... Možno aj preto, aby sme sa skutočne premenili a premenení domov vrátili...

Asi po pätnástich minútach (o 9:45) sme sa dostali z ošľahávaného hrebeňa a pomedzi ostrovy kosodreviny začali kľučkovať nadol. Keď sme dosiahli pásma ihličnanov, citeľne sa to všetko utíšilo. Niektorí sa pýtajú na rýchlosť vetra, iní chvália správne rozhodnutie návratu, ďalší sa tešia na vykúrenú chatu. Nedalo mi, lámalo ma, že som nešiel ja do toho nečasu. Predsa som za všetkých zodpovedný a najlepšie to poznám. Toho Stana som mal skutočne nahradiť ja! Len preto som ho tam hore vyzval, že mám práve s ním aj individuálne skúsenosti, keď občas spolu chodievame v takom zrýchlenom putovaní na Staré Hory. Bolo mi nanič, nevedel som sa upokojiť a po odrecitovaní prosiaceho ruženca som už opakoval len modlitbu ruského pútnika:

„Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym!“ Nepretržitá modlitba prináša chvíľu úľavy z tohoto vybičovaného napätia. Konečne zadrnčal mobil. Mal som ho po ruke, v náprsnom vrecku, aby som ho rýchlo zdvihol.

„No, už sme pokope!“ oznamuje Radko do hvizdu víchrice. „Vďaka Bohu! Stretli ste sa alebo ste ho našli?“ „Našli...“ „Nech vás Boh žehná a sprevádza! Na križovatkách zavolaj, dohodneme, ako ďalej! Šťastlivo! moji drahí...“ Ale to mi už len tak tíško doznieva v tratiacej sa pare od mojich úst... Tlmočím to ostatným, aby i naďalej vytrvali v modlitbách. Tí tam hore majú toho ešte veľa pred sebou! Stratený pokoj sa navracia a zavládol v našich nepokojných kruhoch. S očividnou radosťou padáme do Ždiarskeho sedla... Nezišli sme celkom nadol, keď oproti nám stúpajú naši manželskí priatelia Moravania. Skúšame im

vysvetliť a priblížiť situáciu tam hore na hrebni. Napriek radám a upozorneniu, stúpajú ďalej. Sami sa idú pozrieť, presvedčiť.

Je niečo po desiatej a nevadí mi, že sú už všetci ďaleko vpredu. Prebrodím zamokrenú lúku a padám pod železný kríž. Ruženčiar z Pohorelej ho tu dávno, niekedy v roku 1928 postavili. Nezáleží na hodine, Korunka Božieho milosrdenstva je vypočutá zakaždým. Ukladám sa do otvoreného náručia Ukrižovaného a porúčam do neho aj svojich priateľov. Modlitba znie úprimne a vďačne.

Opúšťam kríž a pomaly sa vraciam i ja. Dolu, do chaty, za našou partiou.

-

V útulni hučí piecka a chalani pobehujú len v spodnom oblečení. Teplota je nad tridsať stupňov, sušíme všetko zo seba, lebo je to mokré alebo prepotené. Usmievavé hviezdičky, teda chatárske brigádničky, nás obskakujú s horúcim čajom, správca Miloš prikladá do pece. Keď som sa ustrojil, skočil som za ním dolu do kuchyne: „To som nevedel, že ten rok do najbližšieho stretnutia tak rýchlo utečie...“ Zasmiali sme sa v spoločnom objatí. Ponúka horúcu polievku, prihlásia sa niekoľkí. Víťame aj našich Moravanov. Vrátili sa i oni. A spoločne lovíme v mapách a mobiloch. Oni sa pustia na sever, do Popradu. To im bude lepšie. My pôjdeme opačne, do Pohorelej a odtiaľ autobusovými spojmi. Len teraz plne chápem Filipovu poznámku, že mi to dnes ešte „dáme“. Dlho som totiž lúskal, akým spôsobom, veď v tomto nečase je to po hrebni nemožné... Teraz som to konečne pochopil. Ozveny z domu radia spoj o 14:30 do Telgártu s následným prípojom do Vernára. Uf, takto obehne celú Kráľovu hoľu a tam počkáme našich. Dobré to ten Čičo vymyslel a navrhol.

-

Do kostola sme prišli tesne pred začiatkom adorácie. Tu sa nás tiež vypyujú domáci na našu pútnickú cestu. Levičania, roztrúsení po celej našej trase sa teda našli aj tu, v Hranovnici. Radi by sa niekedy pridali a putovali spolu s nami. Rozdávame teda kontakty, aby sa ozvali. Do „archy zmluvy“; ktorú so sebou nesie mládežnícka púť Muráň – Levoča dopisujeme úmysly a prosby, ktoré sme doposiaľ nestačili. Cítim zodpovednosť za nás všetkých, ale najmä veľké poďakovanie za to, že sme tu a v plnej zostave. Bez ujmu na zdraví, v Božom objatí. Preto z notesa vypisujem kľúčové momenty, všetky tie stretnutia a oslovenia. Píšem pred adoráciou, ale aj pomedzi jednotlivé vstupy. Tá úžasná adorácia sa práve nesie v slovách motta tohtoročného putovania – „Nebudte ustarostení o zajtrajšok“ Mt 6,34. Vedie ju duchovný otec Janko Buc. Poznáme ho ešte ako predsedu Združenia kresťanských spoločenstiev mládeže a z iných mládežníckych podujatí. S radosťou sa už roky zúčastňujeme na týchto jeho meditáciách, zamysleniach, klaňaniach a chválach. Medzery medzi jednotlivými úvahami vyplní hudba a príjemne adoračné, či chválové piesne. Sú chvíle, kedy zabúdaš na čas a dostávaš sa do blízkosti Boha tak, že to tvoje telesné vnímanie nechápe a nerozumieš tomu. Strácaš pojem o čase i o mieste, lebo ti je príjemne a naplňuje ťa nekonečný pokoj a zmier.

-

Vtedy, pri tomto rozjímaní som opäť zaletel do tej bielej bariéry, ktorá nás tam hore, medzi skalami zastavila. Na tú našu Horu premenenia. Premenenia pre každého jedného

z nás. Či nám tam nebolo doslova nadiktované, vzdať sa nášho vysnívaného cieľa, teda spoločnej hostiny, toho vybájeného agapé na Kráľovej holi? Tie naše predstavy o dobytí vrcholu, o spoločnom víťaznom dokráčaní na poslednú métu, o spievaní parádnej hymny pod „stromom zeleným“, o radosti na tom rokmi vydupanom mieste... To všetko bolo jedným dychom búriacich, vzkypených vrchov zotreté a zmenené. Neplnila sa naša vôľa, ale Boh si nás overil i v tejto situácii, či sa dokážeme pokoriť a vzdať svojho romantického cieľa a vavrínového venca. Hej, tak to nejako bolo. A tvoj vnútorný hlas ti opakoval, aby si počúvol, podriadil sa a vrátil nazad, dolu, medzi ľudí. Či to nebol hlas samotného Ducha Svätého, ktorý nás takto viedol a usmerňoval? Museli sme sa vzdať svojich snov, pokoriť našu hrdosť a prijať realitu, skutočnosť, ktorú nám Boh v tej chvíli predložil. Bola to ohromná skúška každého jedného z nás.

Dokonca verím a s istotou teraz už i tvrdím, že aj ten Tónyho únik zo skupiny do toho nečasu bol takto nejako riadený a Božou vôľou usmernený. Veď celých deväť dní chalan zametal na chvoste pelotónu a na desiaty deň začne sám a individuálne šprintovať dopredu! A to isté platí o vyformovaní sa dvojice, ktorá ho potom išla prenasledovať a hľadať. I ten moment šťastného nájdania a stretnutia. Všetko, všetučko do seba zapadá a prezrádza, aký je náš Boh nekonečne zhovievavý, láskavý a milosrdný ku nám hriešnym. Živo prítomný pri každom našom kroku.

Úžasná chvíľa poznania. Nechávam ju nedopovedanú pre každého jedného z nás, aby sme ju vedeli pochopiť a prijať podľa vlastného posúdenia a schopností. Ja dnes dokážem povedať už len jedno: Bohu buď vďaka a chvála za všetko! A našej obdivuhodnej, milostiplnej Nebeskej Matke, Panne Márii - večná vďaka, denne vzdávaná a prespevovaná na zrníčkach posvätného ruženca.

-

Musím sa však aj kúštik odosobniť a vojsť sám do seba. Do svojho vnútra, spomienok a intímneho pochopenia udalosti.

Vraciam sa teda do toho momentu návratu spreď cieľa našej dnešnej etapy. Na spiatočný pochod spreď Kráľovej holi. Podobný hlboký zážitok zo stretnutia s Bohom som mal presne pred dvoma rokmi. Vtedy som sa z Levoče do Levíc vracal tiež len pešo a sám. Presne po tejto istej trase hrebeňa Nízkyh Tatier.

Na Prašivej ma tam vtedy zachytila parádna búrka. Nič som proti nej nezmohol, len som ju v pokore a v akejsi neskrývanej radosti prijal. Doslova v radosti. A Boh sa ma vtedy tak mocne a hlboko dotkol, že na to nikdy nezabudnem. Bol som priamo v Jeho náručí a ukázal mi, ako sa On sám na nás pozerá zo svojej nebeskej slávy. A ja som to tam prežil v Jeho náručí, v Jeho objatí ...

Tohto roku, pred pár dňami, to bola znova Prašivá. Strata peňaženky a moje prchké, neuvážené rozhodnutie vrátiť sa nazad po ňu a hľadať ju dolu v tábore. Nepočúvam Boha, ba skôr som sa dal vyplašiť „priateľskými“ radami od spolupútnikov o nahlásení straty na políciu, zablokovaní konta a podobne ... Nakoniec som musel všetko svojimi zmyslami; ale najmä nohami; utriasť a prekonať. Zliezol som teda dolu do Hiadeľského sedla a potom opäť vyliezol nazad na hrebeň. Až takto som sa „stačil“ stíšiť, započúvať do vnútorného hlasu

vedomia a podvedomia, počúvať rady Ducha Svätého. A potom v tú chvíľu; keď som si po návrate hore na hrebeň konečne otvoril zatvrdnuté srdce; odrazu sa dejú neuveriteľné a pre mňa tak príjemné veci. Peňaženka je predsa len na skrytom mieste v batohu a ku mne sa vracia stratená istota, viera a ten vzácny, neopísateľný vnútorný pokoj. Pokoj duše.

Keď sme sa teraz, v dnešný - posledný deň hrebeňovky dostali do tej neskutočnej víchrice, tiež som konal a rozhodoval len sám. Bezhlavo a bezducho som povolil Tonkovi, aby teda šiel dopredu; keď sa odrazu tak veľmi ponáhľa; a čakal nás až na lúkach pri mládeži. Vôbec som si neuvedomil nebezpečenstvo, ktoré mu hrozí. Ani len na zlomky sekundy mi nenapadlo zatvoriť oči a pýtať sa svojho vnútra, započúvať sa do rady Ducha. Rozhodoval som sebecky a konal som mechanicky ako aj pri tom navliekaní teplého oblečenia na seba. Až o pár metrov ďalej, keď sme tú Filipovu radu návratu už všetci prijali a schvaľovali, ujasnil mi to líder Radko. Priamo do očí, otvorene a bez okúňania: "Ty teraz nemáš na to, aby si v tejto víchrici šiel za Tónym." Prijal som to v pokore a so skrytou vďačnosťou, že on sám – Radko, sa podujal na záchrannú akciu. Bohu vďaka a chvála za tento moment.

Rezumé z celého tohto môjho zamyslenia vyplýva, že milosrdný a dobrotivý Boh Otec ku mne prichádza v búrkach, vo vetre a víchrici, v nečase, lebo Ho asi v tichu a pohode neviem počúvať! Budem s tým musieť asi niečo robiť.

Starý pútnik Jozef z Levíc

Na oceľovosivej oblohe sa práve uhniesdili temravé podvečerné chmáry, keď nad ich mrákavou zavládol zvyčajný ruch duchovného sveta. Plejády hviezd i vesmírne planéty sa priam otriasali v základoch pri každom záchveve pomyselných krídel nadzemských bytostí, ktoré sa v týchto chvíľach húpne zlietali k úpätiu nebeského trónu. Všetky sa víťazoslávne navracali z každodenných ciest po zemeguli, dychtiac si navzájom vyjaviť svoje nedávne zážitky pred piedestálom Najvyššieho...

Akonáhle sa zhrkli okolo obrovitánskeho a oslepujúcou žiarou zaliateho kresla, pokľakli a sklonili hlavy, aby svojmu Bohu vzdali náležitú poctu. Vzápätí sa medzi nimi rozprúdila živá vrava, ktorá onedlho prerástla do hlučného prekrikovania až do takej miery, že sa ku nim zbehli celé krdle anjelov, zvedavo načúvajúc ich rečiam. Nechýbal medzi nimi dokonca ani nevelký okrídlený Amor, ustavične vyzbrojený svojím zázračným lukom s hrbou ľúbostných šíпов...

„Ja som prvoradá – iba ja!“, kričalo z plného hrdla Sebeťvo, s vervou sa domáhajúc svojich domnelých prednostných práv na slovo. „Vypočujte si najskôr mňa...!“

„Pche, taľafatky! Vôbec nie si také dôležité, ako si o sebe neustále namýšľaš. Prečo sa nazdávaš, že ti vždy vo všetkom musí prináležať prvenstvo, há?! Azda si len vo svojej márnomyseľnosti nenamýšľaš, že si lepšie než my ostatné...? Veď počkaj, ja ti ukážem...“, bezuzdne sa naň osopila Zúrivosť a vzápätí by sa naň bola i vrhla, keby ju Neha s Trpezlivosťou neboli obratne zadržali. „Neunáhli sa, milá moja“, láskavo jej dohovárala Pokora, „a zbytočne neubližuj svojej rozmaznanej sestre, hoci si to dakedy nepochybne zaslúži... Radšej si svorne vypočujme príhody našich ostatných družiek, o ktoré ani dnešného večera iste nie je núdza, všakže?“

Žiarlivosť, Pýcha a Chamtivosť sťa na povel jednohlasne prikývli. Zúrivosť sa medzitým konečne prestala metať v obojstrannom zovretí svojich tichých spoločníčok a sotva badateľným gestom tváre dala najavo svoj súhlas. Nato sa do popredia predrala Pýcha, hrdo vztýčiac hlavu a nahlas zvolajúc: „Nuž čujte, milé sestričky! Ja som takmer celučký deň náruživou poľetovala nad nedozernými priestranstvami popredných veľkomiest Európy. A ako som sa v podobe sivého holuba vznášala nad nebotyčnou konštrukciou Eiffelovej veže, masívnou siluetou Víťazného oblúka či trávnatým porastom záhrad vo Versailles, bola som svedkom pýchy miestneho obyvateľstva na tamojšie pamiatky. Áno, Parížania sú veľmi hrdí ľudia a azda najväčšie uspokojenie im spôsobuje každá príležitosť, kedy sa môžu dosýta pokochať ohromenými tvármi cudzincov, obdivujúcich nádheru ich hlavného mesta! V ich srdciach veru nieto nadbytok inakšieho citu než je zmienená pýcha, ktorú stelesňujem práve ja... A priaznivejší ortieľ nemožno vyrieť ani nad stálymi obyvateľmi Ríma, Londýna či Viedne... veru tak.“

Pýcha sa po týchto slovách zlomyseľne uškrnula a zjavne sa jej žiadalo pokračovať vo svojom rozprávaní ďalej. Do reči jej však znenazdajky skočila Nádej, ktorá v prudkom

rozhorlení zvolala: „To nie je pravda! Ľudské duše sú sťa vzácne drahokamy, vyznačujúce sa mnohorakosťou vznešených citov... Nebúria sa v nich iba nekalé povíchrice, ale aj lahodný a občerstvujúci vánok, vnášajúci do ich útrobov ušľachtilosť a predovšetkým stelesnenie mojej sily...“

„Ako to môžeš vyhlásiť s toľkou nehasnúcou istotou?“, takmer šeptom hlesla všadeprítomná Pochybnosť. „Viem to, pretože aj dnes som mala príležitosť byť radostnou pozorovateľkou dobrých vlastností pozemských smrteľníkov. Ponevierala som sa v okolí najchudobnejších afrických štvrtí vyprahnutej Etiópie, kde sa nachádza i chatrná nemocnica a zopár útulkov pre zbadačený ľud. Keď som sa v prevtelení do bielej holubice zavše prikradla k obloku ošarpaného lazaretu, okrem telesnej biedy som tam zazrela i lúče obetavosti, ktoré priam sálali z opatrovníkov nemocných či hynúcich domorodcov. Ich náklonnosť k chorým sa zdala nadpozemskou dokonca i vo chvíľach, kedy im museli hľadiť do meravých obličajov a vzápätí ich pod rúškom deravých prikrývk vynášať von – na miesta ich posledného odpočinku... Tých, čo zostali nažive, však vládali ošetrovať a kŕmiť i niekoľko hodín bez ustania. No povedzte, vari jestvuje obdivuhodnejší dôkaz o nezištnej láske?“

„Cha! Nezištná láska predsa vyhynula už dávno spoločne so zánikom pravekých dinosaurov, ak vôbec dakedy žila...“, posmešným tónom zatiahla Nenávisť a svoje ironické tvrdenie vzápätí umocnila slovami: „Najlepšou pohnútkou môjho presvedčenia sú výjavy, ktoré som dnes na vlastné oči pozorovala pri zvyčajných potulkách po severoamerickom kontinente. Ako temnejúci oblak, stelesňujúci predzvesť prudkého lejaku, som smela nahliadnuť do firemných priestorov najvyšších mrakodrapov Kanady. Na okamih som sa teda mohla stať nebadanou súčasťou ich každodenného kolobehu... A neokúňam sa vyhlásiť, že v ňom – tak ako inokedy – prebiehal dravý boj o majetkové prežitie. Áno, milé moje, svetu kraľuje bezohľadné súperenie o materiálnu nadvládu, o ktoré v obchodných firmách rozličného charakteru veru nie je núdza! S radosťou by som vám dopriala vidieť nervózných a uponáhľaných riaditeľov, handrkujúcich sa so svojimi podriadenými o výšku ich mesačnej mzdy, či ziskuchtivých šéfov, usilujúcich sa pre svoj podnik uzavrieť čo najvýhodnejšiu kúpu i za cenu nekalých podvodov... A tá nenávisť, s akou sa pritom k sebe všetci správajú! Ó, to je mi azda najväčšou odmenou za vynaloženú námahu pri každodennom putovaní po Zemi...“

„Celkom s tebou súhlasím, drahá sestrička“, zachichotala sa Závist', pridajúc sa na stranu svojej najobľúbenejšej družky, „keďže ja som zasa od rána do večera brázdila úpätia švajčiarskych Álp, zoberúc pritom na seba podobu čierneho havrana. A to, čo som videla v miestnych osadách či mestečkách, sa nevelmi líšilo od skutočnosti, akú si nám práve predostrela. Tamojší ľudia sú k sebe len zriedka ohľaduplní – v srdciach im zväčša vládne tvoj duch alebo – čo je azda ešte vydarenejšie – moja vyčerpávajúca prítomnosť, pobádajúca ich k zášti voči svojim susedom či dokonca vlastným domácom. Nečudo, že brat nenávidí sestru pre jej domnelé uprednostňovanie zo strany matky a dvojice drobných horalov, žijúcich v odľahlých kútoch Švajčiarska, si kvôli sporom o pozemky už dlhé roky nevedia prísť na meno...“

„Juj, či ste len zlomyseľné a podlé!“, znenazdania ich obe zahriakla Láska. „Vaše reči nie sú na nič súce a nehodia sa ani za ozvenu pustým skaliskám, čnejúcim dakde na polárnom severe... Nazdávate sa, že všetky ľudské bytosti sú také, akými by ste ich rady pretvorili na svoj obraz – to sú však pochabé a priam nesplniteľné túžby! Viem to lepšie než ktokoľvek iný, veď či nie som Božou pravcou pri rozsievaní pokoja a blaženosti na celučičkej planéte? Každý deň navštevujem preplnené námestia najľudnatejších metropol sveta, ba i tie najodľahlejšie zemské končiny, a všade som nemennou hlásateľkou nádeje, šíriacej posolstvo o nehynúcej láske. Do stratených srdc vnášam porozumenie a ľúbosť, ktoré ich navzájom spájajú neoddeliteľným putom...“

„Ohó – nieže tak zhurta!“, strmo ju prerušila Nevera, ktorej podráždenosť vzrastala tým väčšmi, čím dlhšie bola nútená načúvať slovám svojej sesterskej družky. „Naozaj ti máme veriť? Hádam si nemyslíš, že sme natoľko hlúpe, aby sme naleteli hocakým bájkam, ktorými nás chceš kŕmiť?!“

„Mlč, sestra!“, karhavo ju napomenula Viera, „a aspoň raz preukáž trocha úcty našej Láske, ktorá sa spoločne so mnou usiluje o prebúdzanie šľachetnosti v dušiach tých, ktorých Pán obdaril rovnakou podstatou, akou sa vyznačujeme aj my, vyššie duchovné bytosti.“

„Staviaš sa na jej stranu, pretože ste obidve z toho istého súdka“, odsekla jej Nevera, pričom vrhla nadurdený pohľad na Lásku, sľaby jej z nehybného obličaja túžila vyčítať sled myšlienok. Tá jej nebojácne opätovala prenikavé hľadanie do očí a riekla: „Veľmi sa mylíš, moja drahá. Viera a ja síce od okamihu nášho nadzemského zrodenia zosobňujeme ten istý princíp, no to ešte neznamená, že pri mne musí zotrvať v každej núdzi. Ak sa rozhodla držať so mnou za jeden koniec povrazu, tak výlučne z vlastnej vôle. Sme dve nezávislé duševné stvorenstvá, ktoré sú prirodzenými vykonávatelkami Božej prozreteľnosti. Do nesmrteľného lona ľudstva vnášame svornosť, porozumenie a všadeprítomný mier... A keby si nebola pretrhla niť môjho rozprávania, bola by si sa dozvedela, že naše úsilie naozaj nie je daromné. Dnešný deň som totiž v prestrojení za trblietavú dúhu obišla rozľahlé kraje Škandinávie, známe svojím chladným a nehostinným podnebím. Ach, ako nesmierne ma nadchla skutočnosť, že človečie srdcia sú na míle vzdialené jeho drsným rozmarom! Doposiaľ v nich nevyhasol plameň dobra – veď ľudia sú ustavične pripravení podriaďovať sa potrebám blížneho, neváhajúc im obetovať ani svoje vlastné úsilie, čas či imanie...“

„Prestaň už konečne tárať do vetra, Láska!“, vyhrklo Klamstvo, skriviac pery do pohrdavého úšklabku. „Všetky predsa dobre vieme, že rozprávaš nezmysly... Tvoje slová nie sú ničím iným než naivnými, romantickými výplodmi mysle, ktorá sa silou-mocou domáha naplnenia svojich staromódnych predstáv.“

„Ó, nebesia! Prečo už zasa prekrúcaš pravdu, ako to mávaš vo zvyku pri každej z našich večerných rozpráv? Moja reč je trvácnejšia než jagavé stálice na oblohe a vôbec sa nezakladá na klamných alebo rojčivých želaniach bezuzdnej fantázie. Pamätám si, čo som dnes ráno uzrela očami dúhy – boli to čerstvo sa rodiace priateľstvá medzi mládežou dospievajúceho veku, ktorú zblížila železničná nehoda v blízkosti nórskeho Sandnessjøenu. Hrástka cestujúcich chlapcov a dievčat si navzájom nielen pomohla vybrádnúť z nešťastia, ale jej členovia si navyše prisľúbili, že sa od tých čias budú pravidelne stretávať... Vo Švédsku

som trocha neskôr bola svedkom poludňajšieho výjavu, ktorý rozochvel každú strunu mojej bytosti. Pri jednom z početných zálivov na okraji Štokholmu šantilo a pobehovalo asi štvorročné dievčatko v rozkošných šatočkách belasého odtieňa. Bolo tam s opatrovateľkou, keďže jeho rodičia sa podľa mojej mienky v tom čase zdržiavali v práci. Neďaleko zmienenej dvojice sa tmolil akýsi starý žobrák, ktorý sa znenazdajky priblížil a ženu úpenlivo žiadal o trocha peňazí či aspoň kúsok chleba. Tá ho však odmietavým gestom ruky zahnila preč. Sotva sa obrátil, aby so zvesenou hlavou vyhovel jej prianiu, dieťa pri svojich hrách nevdojak skĺzlo do vody a začalo sa topiť... Pestúnka kričala ani zmyslov zbavená a skôr než sa stačila spamätať z náhleho šoku, ohrdnutý starec sa bleskurýchlo vrhol do studených vln a vyľakané neviniatko vyniesol na breh. Urobil to i napriek tomu, ako mrzko sa k nemu jeho varovkyňa zachovala...”

Láska na okamih stíchla a navôkol sa rozhostilo posvätné ticho, zavše prerývané tichými vzlykmi podaktorých duchovných bytostí či útlocitných anjelov. Po chvíli mlčania sa ho odvážila prerušiť až bokom stojaca Zvedavosť, ktorá sa odrazu dychtivo spýtala: „A čo bolo ďalej? Už viac neotáľaj a rýchlo vrav!”

„Nuž, milé sestričky, po chudákovom hrdinskom čine sa srdce vďačnej ženy rozohorelo rovnakým plameňom lásky, aký ho podnietil k tomu, aby zachránil jej malú zverenicu. Dosýta ho vyobjímala a vzala do domu svojich zamestnávateľov, kde sa mu dostalo náležitej odmeny v podobe sýteho jedla a hrejivého kozuba...”

Zopár anjelov po týchto slovách už nedokázalo držať na uzde svoje city a po žiarivých tvárach im kanuli slzy dojatia. Láska, ktorá ich po očku nebadane pozorovala, ďalej pokračovala: „A to nie je všetko. V podvečer, keď môj pestrofarebný šat už pohasínal v tieni zapadajúceho slnca, som nazrela do Laponska – najsevernejšej provincie Fínska. V tamojšom mestečku Rovaniemi, ležiacom neďaleko polárneho kruhu, práve doznievalo mrazivé popoludnie. Po zľadovatelej ulici pomaly kráčala staršia dáma, nesúca v rukách ťažký nákup. Zrazu na ňu odkiaľsi zaútočil neznámy muž, násilím jej vytrhnúc veľkú tašku a sotiac ju na zem... Nato vzal nohy na plecia a bezhlavo uháňal preč. Zúfalá starenka zostala bezvládne ležať na zasneženom chodníku, pustiac sa do plaču a z posledných síl volajúc o pomoc. Jej krik o chvíľku doľahol k ušiam zaľúbeného páru, ktorý sa potuloval obďaleč miesta činu. Mládenec sa obratom pustil za utekajúcim zlodejom, čoskoro ho dobehol a po krátkom zápase odvliekol na najbližšiu policajnú stanicu, kde ho zadržali pre krádež. Dievčina úbohej obeti medzitým pomohla vstať a keď k nim pribehol mladík s ukradnutou nákupnou taškou, jej radosť a vďaka nemali hraníc... Oboch najskôr vybozkávala a vzápätí ich veľkodušne pozvala do svojho príbytku na šálku horúceho čaju.”

Zdalo sa, že prítomných zachvátil opätovný nával dojatia – iba ľahostajnosť s Lenivosťou doposiaľ nezúčastnene načúvali všetkému, čo v tomto nadzemskom zhromaždení prišlo na pretras. Azda najhlbšie duševné poryvy prežíval ružovolíci Amor, ktorý nadšene zvolal: „Teraz konečne vidíte, že Láska sa nemýlila! Jej poslanstvo je stále žiarivé a moc jej pôsobenia má taký nesmierny dosah, že môže prebudiť k životu dokonca i mŕtve skaly, čnejúce z hlbín ľudského bytia... A hádajte, kto spojil dovedna zaľúbencov, ktorí sa stali samaritánmi tej nešťastnej ženy! Udialo sa to celkom nedávno a nebol to nik

iný než práve ja. Lúboštný šíp z môjho tulca ich zasiahol priamo do srdc a od toho okamihu budú naveky tvoriť nerozlučný celok...”

Zástupmi spoločenstva prebehol vzrušený šum, no ozvalo sa i nespokojné zamrmlanie z úst Pýchy a Žiarlivosti. Tie sa totiž za nijakú cenu nehodlali skloniť pred morálnou prevahou Lásky a dať za pravdu Amorovmu bezprostrednému vyhláseniu. Preto sa obe sťa na povel prihnali k nemu, zúrivo mávajúc ohromnými krídlami a nadurdene volajúc: „Kto ťa ustanovil, aby si nad nami vyriekol konečné slovo?! Domnievaš sa azda, že si z nás budeš uťahovať a na dôvažok sa ti ešte budeme pochlebovať...? Veď len počkaj, keď sa nám dostaneš do rúk...”

Amor však nelenil a ako neriadená strela vyletel preč zo svojho stanovišťa, zúfalo trepotajúc drobnými krídelkami a domáhajúc sa záchrany duchovných bytostí. V lunárnych sférach sa tak priamo pred Pánovým trónom rozprúdila bezuzdná naháňačka, ku ktorej sa s úmyslom pomôcť malému bôžikovi lásky pridali aj Trpezlivosť a Pokora... Keď jej virvar dosiahol taký vrchol, že sa chveli i vesmírne telesá celučičkej galaxie, z výšav zlatého svätostánku zahrmel prenikavý hlas: „Dost už! Prestaňte konečne s tými hlúposťami a zneste sa ku mne...”

Ani jedna z bytostí sa neodvážila protestovať a tak všetky razom stíchli, upachtené si stanúc naspäť k trónu svojho Vládcu.

„Zapamätajte si - spory či násilenstvá nikdy nekliesnia jasnú cestu k pravde“, preriekol k nim Všemohúci zhovievavo. „Tú možno vyšliapať jedine skrze moju roztvorenú náruč... A jej blahodarné požehnanie zasa dovoľuje vychutnávať iba bezodná moc Lásky, ktorá je mojím darom ľudstvu – podobne ako všetky ušľachtilé city na Zemi. Ak si ho pozemskí tvoria budú i naďalej odovzdávať, uctia si veľkosť môjho mena tak, ako by to nedokázali urobiť žiadnym iným počinom... Ovocie nežných slov či vlúdneho konania si cením viac než akúkoľvek obeť – a práve preto sa Láska najväčšmi vyníma spomedzi vašich radov. Jej vytrvalá horlivosť rúca bašty zatvrdilých srdc, zbraňami svojho posolstva si ľudské vnútro podmaňuje účinnejšie než najmocnejšie armády sveta... Aj vy jej odchýľte komnaty svojej duše, aby mohla preniknúť dnu a dokázať vám, že jej tvrdenia majú naozaj pravdivú váhu.“

V tej chvíli sa devätnástim nebeským bytostiam otvorili oči a spoznali sladkú skutočnosť. S uľahčením sa pomerili, odložiac svoj predošlý spor do zabudnutia. Nato sa spoločne s chórmi anjelov dali do hromového chválospevu na počesť Stvoriteľa, pod náporom ktorého sa triasli dokonca i podzemné brány pekiel a ktorý bol neklamným znakom toho, že Láska dnes opäť završila svoje nadhviezdne víťazstvo...

Marianna Ibrahimi

HERBÁR

/Stretnutie/

Kráčam štrkovou uličkou medzi záhradkami. Vede ku rieke. Tu je skutočná oáza pokoja a liek na dušu. Hudba rieky s tichým šumením trávy dokáže uspať akýkoľvek problém. Táto lúka je moja najlepšia priateľka, ktorá má vždy na všetko odpoveď. Každá rastlina, aj každý kameň má svoj príbeh.

LIPKAVEC

Slnko zohrievalo vzduch a ja som mala pocit že vidím odraz jeho lúčov, ktorými bola posiata celá lúka. Pohľad pretkaný vôňou tejto rastlinky ma veľmi upokojoval. Takýto pocit absolútneho pokoja túžim zažiť niekedy na hodine matematiky. To je nápad! Trochu si natrhám a doma dám do vrecúška. Snáď mi tá vôňa pomôže zajtra v škole pri písomke.

"Máš krásne ruky. Toto je výborná rastlinka. Poznáš ju?" Zrazu mi niekto hladil ruku a prihováral sa. Obzrela som sa. Za mnou stála mníška. Popri tmavom oblečení jej svietila bledá tvár, ktorú asi nikdy nepohladilo slnko. Ale zasa jej úsmev a pokoj čo vyžaroval z nej hrial viac ako najsilnejší lúč.

"Nie, nepoznám. Ale jej vôňa..."

"...ňa upokojuje, však?" dodala.

"Áno."

"To je lipkavec. Kedysi sa ním vypchávali vankúše. Podľa povesti si ho dávala do vankúša aj Panna Mária. Upokojuje nielen jeho vôňa, ale aj čaj uvarený z neho. Ale nesmieš ho piť veľa, ani často. Bylinky sú boží dar, len musíš otvoriť srdce a prijať ich. V mnohých nájdeš aj odpovede na svoje otázky. Ak chceš, môžem ísť kúsok s tebou a porozprávam ti o nich."

"Budem rada," povedala som a s nadšením som počúvala mníšku.

REPÍK

V prechádzke nás vyrušil šuchot. Videla som v tráve vyskakovať dve veľké hnedé uši. O chvíľu sa zjavil pes, ktorý ich dobiehal. V tom sa mníška postavila do cesty tejto naháňačke. Natiahla pred seba ruky, akoby to chcela zastaviť. Do náručia jej skočil veľký hnedý králik. Môj psík Rómeo by vyzeral popri ňom ako malá myš. Neviem či to viac prekvapilo mňa, alebo psa

ktorý naháňal králik. Ten v momente zastavil, otočil sa a utekal preč.

"Aha, krváca!" upozornila som na práve zachráneného králika, ktorý si oblizoval labku. Mníška sa rozhliadla po lúke a išla pár krokov bližšie k rieke.

"Pozri, táto bylina sa nazýva boží bič. Vy ju voláte repík."

"Prečo boží bič? Niečo to znamená?" hľadala som v hlave všetky spojenia liečenia bičom, ale zdalo sa mi to kruté.

"Lebo je ako bič na všetky choroby." zjemnila moje myšlienky mníška. Roztlačila v rukách vrchnú časť rastliny, potrela ňou králikovi ranu a list repíka použila ako obväz.

"Môžeš ísť a dávaj na seba pozor!" položila mníška králika na zem, posledný krát pohladila a ten sa rozbehol v smere proti prúdu rieky, kde ho iste čakajú nové dobrodružstvá.

ĽUBOVNÍK

"Už musím ísť domov, zajtra mám písomku z matematiky. To je pre mňa veľký stres. Ďakujem za rozhovor o bylinkách." lúčila som sa s mníškou.

"Počkaj, tu je bylina svätójánska krv, vy ju voláte ľubovník," odtrhla pár bylín a podáva mi ich do ruky. "Z nej si uvar čaj. Je dobrá proti stresu."

"Prečo sa volá svätójánska krv?" premohla ma zvedavosť.

"Keď pošúchaš kvety, prsty sa ti zafarbia na červeno. Tiež keď ich zaleješ olejom a dáš na slnko, olej sa postupne zafarbí do červena. Najväčšiu moc má táto rastlina práve na Jána."

"Môžeme sa ešte niekedy vidieť?" spýtala som sa, lebo toto stretnutie bolo pre mňa veľmi príjemné a zaujímavé. "Chcela by som vedieť ešte viac o bylinkách."

"Keď budeš chcieť, môžeš ma stretnúť hocikedy, kedy si na mňa pomyslíš. Najväčšie zázraky nosíme v srdci." usmiala sa a zakývala mi keď som odbočila k záhradkám. Ten úsmev hrial.

CESTA DOMOV

Po pár krokoch som sa otočila, že mníške ešte zakývam. Ona tam už nebola. Rovnako tajomne ako sa zjavila, tak aj zmizla. V ruke ma hrial už len spomienka v kytici bylín. Tešila som sa, ako ich premením na čaj.

ŽELEZNÁ KOŠEĽA

(Podobenstvo XVIII.)

Marek bol koncom šestnásteho storočia, keď sa tento príbeh stal, jedným z mnohých mládencov, ktorí – ako paholkovia – vykonávali službu na hrade, ktorého zvyšky ešte stále stoja na strednom Považí v horách Bielych Karpát. Mal na starosti rôzne pomocné práce, najmä tie, ktoré sa týkali chovu koní, kráv a iných hospodárskych zvierat. No často pomáhal, a to najmä v čase svojho voľna, kováčskemu majstrovi, ktorého si obľúbil a bral ho ako sirota takmer za svojho otca. Keďže to bol starší muž, jeho životné skúsenosti boli veľké a Marek si veľmi vážil toho, keď sa s ním kováč mohol o ne podeliť.

Ako si tak raz popoludní počas vzácných okamihov pokoja Marek ležal na suchej slame, ktorú pred chvíľou vymenil spod svojho najobľúbenejšieho koňa, a od únavy pomaly zatvoril oči, prebudilo ho výrazné bzučanie. Veľká mucha začala lietať okolo neho tak dotieravo a intenzívne, až mal z toho dojem, že mu to robí vari naschvál, aby mu zabránila v zaslúženom oddychu. Chvíľu ju pozoroval, ako sem-tam poletuje, vzdďaľuje sa a približuje, púta na seba pozornosť. Zrazu však jej bzukot stíchol. Mucha zosadla na starú, hrdzavú reťaz, ktorá visela na veľkých klincoch medzi dvomi drevenými hranolmi. A ako tam tak sedela, nohami si čistila raz svoju hlavu s obrovskými bodkovanými očami, raz zadoček, potom zas krídla. Bola naozaj dôsledná. Potom na okamih vzlietla a opäť si sadla na reťaz, teraz o kúsok ďalej. Vzápätí prešla z jedného ohnivka na druhé, stále si umývajúc celé telo. Nikdy Mareka obyčajná mucha tak neupútala. Čím to je?

Postavil sa a podišiel bližšie k reťazi, no opatrne, aby muchu nevyplašil. Akoby sa tá svojim pohybom pokúšala dať mu dačo najavo; netušil však, čo. Keď sa opäť vzniesla a opäť sadla vedľa svojho pôvodného miesta, svitlo mu. Ťažko už teraz povedať, či to bola skutočne práve táto mucha, ktorá mu chcela svojim správaním niečo naznačiť, alebo to bolo čosi iné, čo k tomuto účelu muchu len použilo. Dôležité je iba to, že sa stalo, čo sa stať malo.

„Ďakujem ti, ďakujem!“ skríkol Marek, priskočil bližšie, rýchlym pohybom ruky odohnal muchu, ktorá oknom nenávratne odletela kamsi do diaľky, a strhol reťaz z hrdzavých klincov dolu. Vybehol z maštale a rýchlo si to krížom cez nádvorie namieril ku kováčskej dielni.

„Majster Mikuláš! Majster Mikuláš, pozri, čo mám!“ skríkol s rukami natiahnutými ku kováčovi, keď vošiel dnu, nečakajúc ani na to, či má kováč naň vôbec čas. Ten práve pracoval, takže si návštevy v dielni príliš nevšímal. Končil výrobu jedného z mnohých hrotov na oštep. Keď na žeravé železo padlo posledných pár úderov ťažkým kladivom, kováč ho ponoril do vody. Silno to zasyčalo a kúdeľ pary sa vyvalil do priestoru.

„Tak čo, bude dobrý?“ spýtal sa kováč Mareka, keď mu pred očami zamával práve vykovaným hrotom.

„Dobrý, určite, majster. Bude dobrý,“ súhlasil netrpezlivý Marek, držiaci v rukách reťaz.

„No, čože to máš?“ vyzval ho Mikuláš.

„Pozri,“ ukazujúc prstom na jedno z ohniviek reťaze, ktorú položil na stôl, Marek pokračoval, „toto som ja práve teraz, na tomto mieste, keď sa tu s tebou rozprávam. A toto,“ posunul prst o ohnivko doľava, „toto som ja, keď som utekal cez nádvorie, aby som ti toto mohol povedať. A toto,“ prst posunul zas o čosi ďalej, „to som stál pred touto reťazou v maštali v okamihu, keď mi tieto myšlienky napadli. A toto – tu som obriaďoval kone a čistil maštal. A tuto som zas ráno vstával, aby som začal tento deň. A tuto ďalej sú už udalosti včerajšieho dňa. Ale čo je dôležité, je toto,“ dokončil Marek prvú časť svojho rozprávania a pozrel na kováča, ktorý bez slova premýšľal nad tým, čo práve počul. Jeho ticho Mareka trochu zaskočilo, no pokračoval ďalej.

„Tuto, napravo od ohnivka tohto okamihu, sa nachádzajú tie udalosti, ktoré ešte len budú. Toto prvé som ja, keď budem počúvať tvoje slová na to, čo som ti práve povedal, ďalšie znázorňuje moju cestu späť cez nádvorie do maštale, a ďalšie moju prácu až do neskorého popoludnia. A ďalej to už neviem, lebo stať sa môže všeličo. To však zistím až vtedy, keď sa to skutočne stane.“

„No,“ zamyslene zo seba vypustil kováč, akoby na jednu stranu uznal, čo si práve vypočul, no na druhú stranustále čakal, ako to vlastne Marek pochopil a čo k tomu ešte dodá. Ten dlho neotáľal a zhrnul svoje slová.

„Tak mi teda napadlo, že náš život je ako táto reťaz. Každé jej ohnivko predstavuje jednu jeho časť, pričom žiadne z nich nie je oddelené od tých ostatných. Každá udalosť nasleduje po tej predchádzajúcej a predchádza tú nasledujúcu. Žiadna tak nemôže byť sama osebe, lebo reťaz by sa roztrhla. A náš život s ňou.“

Kováč Mikuláš sa pozrel na Mareka a uznanlivo kývol hlavou. Zároveň mu však bez slova naznačil, aby šiel za ním. Kúsok od nich visela na drevenom stojane železná košeľa, pospájaná z množstva krúžkov, ktorú kováč vyrobil do boja pre svojho pána. Zastali pred ňou.

„To, čo symbolizuje reťaz, si pochopil. Ale pozri sa na túto košeľu. Čo v nej vidíš?“

Marek sa na ňu zahľadel, no nevidel nič. A možno aj videl, len si to neuvedomoval.

„Presne tuto si teraz ty a rozprávaš sa so mnou,“ prstom pichol kováč do jedného očka košele, pozerajúc sa na Mareka, akoby bolo úplne jedno, do ktorého očka prst zapichne. A skutočne to bolo jedno. Každé očko bolo spojené s ďalšími okolo neho, takže spolu tvorili akúsi železnú pančuchu, presne posplietanú do podoby košele.

„Toto je tvoj život a to, čo si mi vravel, keď si hovoril o reťazi. Toto predchádzalo tomuto okamihu a toto bude po ňom nasledovať,“ kováč prstom prechádzal po jednej z línii pospájaných krúžkov. „A teraz pozri sem,“ ukazujúc na ďalšiu z línii, krížiacu predchádzajúcu v prvotnom očku prítomného okamihu. „Tuto som ja dopoludnia koval nové podkovy, tuto som ráno rozkuroval vyhňu a tuto niekde som sa včera večer rozprával s hlavným strelmajstrom o tom, že sa dnes popoludní u mňa zastaví na kus reči. Aha, tuto je jeho čiara a tu sa s tou mojou opäť spája. Už to chápeš?“

„Je to podstatne zložitejšie ako s tou mojou reťazou,“ usmial sa Marek.

„Všetci sme ako očka železnej košeľe v tomto svete vzájomne pospájaní do jedného celku. Avšak, každý je zároveň sám sebou a žije si svoj vlastný život, idúci daným smerom, pričom si nikto s nikým nemusí v ničom zavadzať. Aspoň by to tak mohlo byť, keby si ľudia vzali príklad z tejto košeľe. No, povedz, nebolo by to zázračné!? O čo radšej by som miesto zbraní vykúval už len motyky, rydlá a podkovy. Ale ty už utekaj, aby ťa nehládali.“

RYBÁRSKA SIEŤ

(Podobenstvo XVI.)

Stalo sa to na mori v časoch veľmi vzdialených. A možno len nedávno tu, na jednom z rybníkov za mestom. Plavili sa tam na svojom člne dvaja rybári, otec so synom.

Lovili ryby tak, že podchvíľou hádzali do vody rybársku sieť, ktorá sa na hladine doširoka rozprestrela a pomaly pod ňu klesala, aby tam mohla splniť svoje poslanie, pre ktoré bola vytvorená.

Keď opäť raz rybári vytiahli do člna niekoľko chytených rýb, syn – uvedomiac si prirodzenú zákonitosť – skonštatoval: „Do siete sa chytia iba ryby, no voda zostáva nemenná stále na svojom mieste, akoby si siete vôbec nevšímala, a prechádza jej okami bez akýchkoľvek problémov.“

„Ryba môže žiť bez obmedzení iba vo vode, pretože len voda je pre ňu jedinou skutočnosťou,“ zareagoval na to jeho otec. „Sieť ňou nie je. Tá je pre rybu tým, čím je klieť pre vtáka – väzením. Vzduch tiež prechádza cez drôty klieťky bez prekážok, no vták nimi už nepreletí. Ale povedz, synak, myslíš si vari, že človek sám nie je v tomto svete rovnako uväznený!?“

Aj naša myseľ je ako táto sieť – tiež nás obmedzuje, väzní. Ak by nejestvovala, boli by sme absolútne slobodní v priestore čistého vedomia; slobodní ako ryba vo vode, ako tamten vták, letiaci nad nami.“

„Oco, a kde je tá naša sieť?“

„Pozri! *Všade* navôkol.“

„Všetko, čo vidíme?“

„Úplne všetko, čo vidíme.“

„Aj vrchy, stromy, kríky, obloha a zem? Aj voda a ryby v nej, aj loďka, v ktorej sa plavíme? To všetko sú oká našej siete?“

„Nie oká, ale jej špagáty!“ opravil ho starší rybár. „Sieť je vlastne *nič*. Je *ničím*, ktoré je týmito silnými rybárskymi špagátmi pospájané do jednotlivých uzlíkov tak umne, až máme z toho dojem, že sa stala *niečím*. A keď si dobrý a skúsený rybár, dokážeš si uplietť takú sieť, akú len chceš. Každá sieť je iba v mysli!“

Syn sa na chvíľu zamyslel.

„Keby teda ryba vedela, že sieť je iba v jej mysli, v živote by sa potom do žiadnej nechytla, pravda?“

„Ako vravíš; keby to vedela, v živote by sa do žiadnej nechytla.“

„Potom by sme ale my boli hladní!“

„To áno, boli by sme hladní,“ zasmial sa tomu otec. „A preto *vždy* existuje niekto, komu vyhovuje, keď je ten druhý lapený do nejakej siete.“

Krátko nato obaja zabrali a vytiahli do člna ďalších šesť uväznených rýb.

Nikola Lukáčiková

Tri kľúče k poznaniu

„Pretože ma nenecháš dýchať! Som plnoletá, rozumieš?! Plnoletá! Môžem si robiť čokoľvek budem chcieť. Ty ani tvoje primitívne pravidlá mi v tom nebudú prekážať! Neznášam ťa!“ ziapala som na mamu z poschodia po tom ako som sa vrátila z baru po polnoci a vypočula si jeden z jej poučných preslovov. Ozvala sa rana a mne sa zatmelo pred očami.

Pocítila som chladnú podlahu. Zo stropu mi na tvári pristálo pár ľadových kvapiek. Pomaly som sa posadila. Nemala som ani najmenšie tušenie, kde som sa nachádzala. Neďaleko odo mňa sa niečo zalesklo. Zaostrila som na drobné predmety. Kľúče. Tri kľúče ležiace vedľa seba, bez akéhokoľvek nápisu. Schmatla som prvý ktorý mi prišiel pod ruku. Zarazila som sa, keď som zbadala dlhú chodbu plnú dverí. Rozčúlene som sa rozbehla k jednotlivým dverám a skúšala ich postupne otvárať. Ani s nimi nehlo. Pri dvanástych som sa beznádejne zošuchla na zem. Zavrela som oči a rozmýšľala, čo spravím ďalšie. Rozhodla som sa začať odznovu. Keď som však otvorila oči, nachádzali sa predou mnou len tri dvere. Odľahčene som si vydýchla. Cesta z tejto hroznej miestnosti bola na dosah. Kľúč v zámke slabo zapraskal a dvere sa pootvorili. Potlačila som do nich aby sa roztvorili úplne. Naskytl sa mi pohľad na päťčlennú rodinu. Žena v strednom veku, pravdepodobne mama kľáčala na zemi s handrou v rukách a snažila sa vydrhnúť tmavý flák. Otec stál pri kuchynskej linke a natieral krajce chleba maslom. Dve deti, ktoré sa podobali ako vajce vajcu sa naťahovali o cereálie. Po kriku a bitke ich celé rozsypali po zemi. Tretie dieťa sa hlasno rozplakalo a zhodilo misku s mliekom. Mama si utrela kropaje potu a s hlasným povzdychom sa presunula k rozkotúľaným cereáliam. Nikto si tie deti nevšímal. Očakávala som, že chlebíky otec natieral im. Vložil si ich len do pracovného kufríka a znechutene sa pozrel na špinavú dlážku. „Poriadne to vyutieraj, Lena. Nie ako minule. A nie že zas nestihneš decká zaviezť do škôlky, neplatíme to len preto, že nevieme, kde dávať peniaze,“ nahnevane poznamenal a odišiel z miestnosti. Na tvári matky sa objavili slzy. Jedno z detí k nej podišlo a poťahalo ju za vlasy. „Mami, prečo plačeš?“ smutno sa spýtalo. Len mu odvetila, nech sa nestará do vecí ktoré sa ho netýkajú a ide sa nachystať do škôlky. Spravila som dva kroky dozadu a chrptom narazila do dverí. Ticho som zanedávala. Celá situácia, ktorá sa odohrala, ma mrzela. Práve som videla uponáhľaný štýl života, ktorý propaguje veľmi veľa rodín v dnešnej dobe. Deťom chýbala láska rodičov, ich mame chýbala láska jej manžela. Jemu bolo očividne všetko ukradnuté, zaujímali ho len peniaze a kariéra. Vyšla som na studenú a tmavú chodbu. Cítila som sa na nej lepšie ako v tej miestnosti. Kľúč som okamžite zahodila do rohu. Nechcela som sa tam už nikdy v živote vrátiť. Od druhej voľby dverí som očakávala niečo lepšie. Niečo po čom túžim, čo doma nenájdem. Dvere sa otvorili skôr, ako som stlačila kľučku. Vrazil do mňa nejaký človek, ktorý sa ponáhľal po chodbe preč. V diaľke mu len viala tmavá hriva. Môj pohľad smeroval do miestnosti. Práve som vstúpila do kadernického salónu. Dve ženy sedeli na pohodlných sedadlách a ďalšie dve sa zvrátili okolo nich. Tri dievčatá vo veku mojej mladšej sestry sedeli na neďalekom gauči. Podišla som bližšie, aby som lepšie videla na

účesy, ktoré vznikali pod rukami šikovných kaderníčov. Nemohla som nezačuť rozhovor žien. „Chcela by som tam bledý melír. Nech mi pekne kontrastuje s mojimi gaštanovými vláskami,“ povedala prehnane sladko jedna zo zákazníčok. „Áno, aj ja som mala kedysi taký melír. Vyzeralo to veľmi dobre,“ poznamenala kaderníčka. „Och, je hlúpe dávať si rovnaké vlasy ako ste mali vy. Viete čo, radšej mi tam dajte karamelovú,“ priberčivo pokrčila nosom. Kaderníčka len prikývla a načiahla sa po horčicovej farbe. Pochopila som, že tú hlášku chcela tej panej nejako vrátiť. Aj keď pekne podlo. „Ja vás poprosím trvalú. Myslím, že sa mi hodí k mojej tvári,“ ozvalo sa z druhého kresla. „Nemyslím si. Máte veľmi ostrú tvár, spravíme vám rovné vlasy,“ povedala mierne nahnevaným tónom hlasu kaderníčka. Nechápavo som si ju prezrela. K jej tvári sa dokonale hodili kučeravé vlasy. Prečo robili takúto prácu ženy, ktoré boli viditeľne povýšené nad ostatných a chceli, aby ženy neboli krajšie ako ony? Znechutene som sa pobrala k dverám. Z diaľky som začula rozhovor dievčat sediacich na gauči. Komentovali fotografie na sociálnych sieťach s použitím hanlivých výrazov. Snažila som si zapchať uši. To všetko bolo nepríjemné a zvrátené. Schmatla som tretí kľúč a doslova rozkopla posledné dvere. Sklamane som ostala stáť. Ani tieto nevedeli domov. V strede sa nachádzala školská lavica a za ňou sedel chlapec s dievčaťom. Usmievali sa a o niečom živo diskutovali.

„Veľmi sa mi páči. Len neviem ako sa jej prihovoriť,“ vyriekol chlapec. Na tvári dievčaťa sa mihol tieň sklamania, ale hneď sa tvárila že ju táto správa potešila. „To je úžasné! Chod' len za ňou, neboj sa. Budeš sa jej páčiť.“ „Myslíš? Nie som si istý,“ neisto povedal.

Dievča ho povzbudivo potľapkalo po pleci. Videla som na nej, že sa jej páči. „Chod'. Pozri, akurát ide. Máš šancu.“

Poza mňa prešlo dlhovlasé dievča. Keď sa jej chlapec prihovoril, hneď sa začalo naňho umelo usmievať a prehadzovať si vlasy. Dievča, ktoré ostalo sedieť v lavici sa len pousmialo a utrelo si slzu stekajúcu po líci. Možno si to ten chlapec uvedomí o pár rokov. To, že človek, ktorý ho naozaj ľúbil, stál pri ňom v dobrom aj zlom.

Podporila ho v niečom, čo jej samej ublížilo. To len preto, lebo chcela, aby bol šťastný. Pomaly som vycúvala z izby. Až po chvíli som si uvedomila, že sa nachádzam v svojej izbe. Rozplakala som sa od šťastia. Spadol mi obrovský kameň zo srdca. Bála som sa, že tam už ostanem navždy. Blúdiť. Rozbehla som sa dole schodmi s jedným hlavným cieľom. Zmeniť to. Zmeniť vzťah s mamou. Zmeniť svoje správanie. Nájsť tú správnu cestu v živote.

Ján Vaník

Z kúpeľov (Božie dioptrie)

Sadli si na raňajkách k vedľajšiemu stolu. Bral som to ako príležitosť konečne sa s nimi zoznámiť. Veľmi zaujímavý pár. Už dlhší čas som si ich všímal. Na prvý pohľad patrili k sebe. Nie, nebola to žiadna kúpeľná láska, čoby sa zrodila pred chvíľou, a ktorá by o pár dní napísala svoj epilóg. Bolo to na prvý pohľad čosi trvalé a... vzácne. Akoby odjakživa patrili k sebe, akoby odjakživa boli zviazaní neviditeľným putom toho najkrajšieho ľudského citu. Bolo to na nich vidieť. Bolo to vidieť na tom, ako sa k sebe navzájom správali. Na tom, ako mu natierala maslo na žemľu a s úsmevom mu ju podávala a ako sa snažila, aby sa ich prsty pritom na okamih dotkli a pritom si pozreli do očí a preskočila medzi nimi skoro nebadaná iskrička, akoby si navzájom dobíjali energiu alebo si odovzdávali nejaké posolstvo, ktoré by malo zostať ukryté pred zvyškom sveta. Alebo na tom, ako jej on s úsmevom nalieval do šálky čaj a so záujmom pritom počúval jej švitenie. Švitenie. Nie reči. Tie viedla, keď sa stretla s niekým iným. Keď sa rozprávala s ním osamote, švitorila. Na prvý pohľad to nezainteresovaný človek ani nezbadá. Ale ja som ich už dlhší čas pozoroval (nech mi je to odpustené, ale nemohol som inak) a ako človek s hudobným sluchom to okamžite rozpoznám. Keď hovorila s ním, prešla automaticky do mólových tónin a to moje ucho zachytí. Hlások jej pritom zmäkne ako nejakej zaľúbenej maturantke... A pritom by som im určite hádal cez šesťdesiat... skôr šesťdesiatpäť a možno aj trochu viac. A nevšimol som si ich len ja. Aj iní si ich všimli. Boli neprehliadnuteľní, iní, ako my, ostatní kúpeľní hostia. My sme tu boli väčšinou sami so svojimi boľákami a chorobami, ale vo voľných chvíľach po procedúrach sme sa stretávali, navzájom sme debatovali, aj keď to mnohokrát boli len také zdvorilostné rozhovory. Veď človek potrebuje spoločnosť. Oni nie. Vystačili si sami. Vyšli si na prechádzku, na kávičku, na kultúru či do kúpeľnej kaplnky... Vždy spolu a pekne za rúčky. Zaujali ma natoľko, že som si povedal, že sa s nimi musím zoznámiť a dnešné raňajky sa mi zdali vhodnou príležitosťou. No, čosi ma v tom brzdilo. Ich vzájomná komunikácia mi bola niečím posvätná a keby som len tak vpadol do ich komunikačného priestoru, cítil by som sa ako votrelec. Rozmýšľal som, ako sa k nim pod nejakou zámienkou priblížiť, no na nič som neprišiel. Tak som im len zaželel dobré ráno, keď som odchádzal z raňajok, aby si ma trochu všimli, a rozhodol som sa počkať na lepšiu príležitosť. Tá sa mi naskytla ešte v ten istý deň dopoludnia. Stretol som ich na procedúrach. Ona bola na masáži a on ju čakal na chodbe. Prihovoril som sa mu. Prehodili sme pár zdvorilostných fráz a potom sme sa rozdebatovali ako starí známi. Dobro sa mi s ním rozprávalo. Bol to rozhladený citlivý a inteligentný človek. Dozvedel som sa, že jeho manželka dostala poukaz na liečenie po úraze a on je tu s ňou ako samoplatca.

„Doma by mi bolo bez nej smutno, tak sme tu spolu,“ žartoval, „bol to vlastne jej nápad, aby som šiel aj ja. Povedali sme si, že sme spolu dávno neboli na dovolenke mimo našej chalupy, tak prečo nie? Sme tu, oddychujeme, venujeme sa jeden druhému. Veď v dnešnom uponáhľanom svete človek nemá čas ani na svojich najbližších. Občas sa treba zastaviť, dobiť

trošku baterky, vyčistiť si hlavu, porozprávať sa aj o niečom peknom, nielen o problémoch... Je tu fajn. Pokoj, ticho... celkom dobré procedúry... Domov pôjdeme ako vymenení," smeje sa. Dozvedel som sa, že sú spolu už 46 rokov. On má 71 a stále ešte prednáša na škole, ona je o dva roky mladšia. Povedal som mu, že na mňa pôsobia, akoby práve prežívali medové týždne. Len sa zasmial a povedal: „Máme sa stále radi a zvykli sme si to dávať navzájom najavo. Lásku musíte neustále živiť, hoci aj drobnosťami... Keď som mu povedal, že som manželov v ich veku ešte nevidel tak krásne sa k sebe správať, dostal som naozaj vtipnú a zaujímavú odpoveď: „Keď dvaja, čo sa majú radi, spolu starnú, pribúdajú im spoločne nielen vrásky, ale aj dioptrie, takže keď sa pozerajú na seba dostatočne zblízka, tie vrásky si ani nevidia a môžu si navzájom pripadať stále mladí a krásni. Samozrejme, že vieme, koľko máme rokov, ale cez tie Božie dioptrie sa navzájom vidíme ináč, ako nás vidia ostatní. Ja to považujem za odmenu od Boha za to, že sme to v láske spolu tak dlho vydržali... Verte mi, milujúce páry vo svojich očiach navzájom nestarnú..."

Hneď ako som prišiel na izbu, som si tú myšlienku zapísal. Ešte párkrát som sa s nimi stretol a prehodili sme pár slov v trojici, kým odišli domov. No vždy som mal pritom výčitky, že ich oberám o drahocenný čas, ktorý majú vyhradený pre seba... Skutočne zaujímaví ľudia. Určite o nich budem rozprávať manželke, keď sa vrátim domov. Ved', raz aj my budeme v ich veku... A udržať si taký skvelý vzťah tak dlho je naozaj niečo nádherné... A vôbec, prečo som ja neprehovoril tú moju, aby šla so mnou do kúpeľov?

Oni majú stále moc uzdravovať

„Toto sú moji rodičia, najmladší brat a toto sestra s manželom a dcérkou,“ povedal, keď za sebou do sakristie priviedol celý zástup neznámych ľudí. Iba prikývla, čakala na pokyny. *Má ich usadiť do prvej lavice alebo doniesť stoličky do sakristie?* Nemusela nič hovoriť, za ten čas si už vedeli prečítať z výrazu tváre. Najmladšiemu bratovi pomohla obliecť, potom aj jeho staršiemu bratovi - kňazovi. Ostatných príbuzných odprevadila do kostola. Zaujal ju podstatný vekový rozdiel medzi bratmi. Dvadsaťdva rokov. A zaujal ju aj vzťah bratov, mladší sa od staršieho neodlepil. Nebol hanblivý či vystrašený, plne bratovi dôveroval. Boli si blízki. Iný miništrant pošepkal: „Oni sú bratia? Veď sa nepodobajú!“ „Pozri do očí, bratia jak vyšití,“ odvetila mu s úsmevom na tvári, lebo oči ju upútali hneď. Nezapochybovala ani na chvíľku. Mali ich po mame.

Dve minúty pred svätou omšou vyzval: „Podťe chlapci, pomodlíme sa.“ Miništranti si nastúpili, on vzadu, posledný. Braček tesne pred ním. Ozvala sa zborová modlitba: „Pane Bože, ty si nás tak vyznačil, že dnes môžeme slúžiť pri tvojom svätom oltári....“ Chalani poznali modlitbu naspamäť, brat sa nesmelo pridával, u nich mali asi inú modlitbu. Kňaz s tvárou v dlaniach v duchu vyznával: „Pane, Ty si ma tak vyznačil, že smiem slúžiť pri Tvojom svätom oltári...“ Vedomý si svojej nehodnosti, vyznával Mu ju a prosil, aby mohol byť tvárnym a užitočným nástrojom v Božích rukách. Ruky sa prežehnali, skontroloval čas, aby nedeľnú svätú omšu nezačal ani o sekundu skôr, nech oneskorenci stihnú dobehnúť, bol dochvilný. Dievča čakalo na pokyn. Zaznel: „Pokloňme sa krížu a poďme v pokoji. V mene Kristovom.“ Dala znamenie organistke a svätá omša sa začala. Vyšiel v ústrety službe so zloženými rukami, pokľakol, pobozkal obetný stôl a zaujal svoje miesto. Miesto kňaza vo farnosti.

Bol tam už rok. Ľudia ho mali radi. Aj staré tetušky, lebo rozprával nahlas a zreteľne. Dobré ho počuli. Boli z toho normálne nadšené, vraj konečne niekoho počujú. Bol to vychodňar jak repa, normálny chalan z dediny, Šarišan a futbalista. A predsa nie až taký normálny. Bol výnimočný. A to nielen svojimi očami. Bol naozaj tvárnym nástrojom v Božích rukách, Boh sa cez neho dotýkal ľudských srdc, duší, rán, ich strachu, bolesti, zmätku, ale i radostí, úspechov a nádherných prejavov Božej lásky, Jeho prítomnosti, milosrdenstva. Skôr ako šiel čítať evanjelium, hlboko sa sklonil, takmer sa čelom dotýkal obetného stola. Po evanjeliu nasledovala kázeň, takmer vždy zameraná na medziľudské vzťahy, dôveru Bohu, šírenie posolstva lásky, lebo iba tak môžeme čeliť úkladom diabla. Premáhať ho láskou, pokojom, ľudskosťou, vzájomnou úctou. Brať si vzor z Matky Božej, pokornej, vždy dôverujúcej a vernej Božej služobníčky.

Po kázni prijímal od ľudí obetné dary. Vždy dával krížik tým, ktorí ich prinášali. Bolo jedno, či ich nesú deti, mladí, dospelí či dôchodcovia. Ľudia si zvykli a tí, ktorí stále neprestali byť Božími deťmi, hoci už dávno neboli malí či „náštroční“, sa k obetným darom radi pobrali, aby ich požehnal tak, ako kedysi rodičia požehnávali svoje deti.

Po chvíli nasledovalo premenenie. Najintímnejšia časť svätej omše, kedy si kňaz hľadí so svojím Bohom z tváre do tváre, skláňa sa, uvedomuje vlastnú nehodnosť, slabosť, velebí Ho za ten úžasný dar, prosí za svojich zverených veriacich i rodinu. Pozdvihol Ho a dlho si hľadeli do očí. V kostole nastalo posvätné ticho. Dokonca aj muchy pochopili, že teraz si treba sadnúť a nebzučať. Ľudí napĺňala bázeň. Práve počas tohto okamihu jej bolo jasné, že to nie je normálny chalan z dzedziny. Boh si ho zvlášť vybral, aby sa cez neho mohol prihovárať ľuďom, ktorých miloval tak, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v Neho verí, ale aby mal večný život. To posvätné ticho napĺňalo srdcia pokojom skôr, ako si znak pokoja dali. Na záver svätej omše udelil Božie požehnanie. Nie jeho. Božie. Aj na to v pokore upozorňoval.

Po svätej omši zavládol na chvíľku v sakristii čulý pracovný ruch, chalani si miništrantské oblečenie povyzliekali, poodkladali, ponosili miskú, ampulky, kalich, knihy. Za kňazom prichádzali ľudia s úmyslami svätých omší a rôznymi prosbami. Po tichej a krátkej modlitbe vošla do sakristie aj jeho rodina. Aj oni boli naplnení pokojom a snád' aj hrdosťou na syna, brata či švagra kňaza.

Videla, že jeho mame nie je dobre, niečo nebolo v poriadku. Neodvážila sa spýtať, nepatrí sa vyzvedať. Chcela pomôcť, ak treba, podať pohár vody či ponúknuť stoličku. Aj syn si všimol, že čosi neseďí. Svoju drahú mamu poznal a miloval. Bol jej vďačný za život i starostlivosť. Jej slová, ktoré mu povedala pri odchode z domu, si uchovával v srdci ako vzácny poklad. „Nechcete sa napiť?“ predsa len sa odvážila spýtať. Čosi ju nútilo. Mama kňaza sa usmiala a pokrútila hlavou, vraj je to dobré. „Ste chorá, však?“ stále jej nedalo pokoja, akoby „sa musela“ miešať sa do toho, do čoho ju nič nebolo. Nemusela odpovedať. Dievča pochopilo. Potom prišlo vnuknutie. Nápad z jasného neba. „Oni majú stále moc uzdravovať,“ povedala alebo skôr vykrikla. Zarazili sa. Pochopila, že nepochopili, tak ukázala na kňaza. „Kňazi majú stále moc uzdravovať.“ Potom sa obrátila priamo na neho: „Pomodlite sa za ňu. Veď viete, že ja som sa po modlitbe kňaza uzdravila.“ Ostatní začali počúvať. Tak im stručne opísala, ako jej diagnostikovali nezhubný nádor, ktorý robil šarapatu a musel von. Už mala stanovený termín operácie, pokyny od lekára, že má prísť v pondelok ráno na ôsmu, od polnoci nič nejst' ani nepiť, zbaliť si nočnú košeľu a papuče. Prosila kňazov o modlitbu a jeden z nich sa priamo pri nej modlil. Nahlas prosil Boha, ak je to Jeho vôľou, aby sa uzdravila a hneď, ako sa začal modliť, pocítila prudkú bolesť, až ju zohlo. No držala sa statočne, to sa nádor rozhodol vyplavovať, nie prasknúť, to by bolo nebezpečné, ale postupne sa vyplavoval. Keď prišla v pondelok ráno do nemocnice, vzali ju ešte na kontrolné sono. Lekár ostal v rozpakoch, pretože po prečítaní správy mal mať nádor takmer šesť centimetrov, no on nameral dva centimetre a dva milimetre. Pýtal sa, či dostala injekciu na prasknutie, no to poprela. Záznamy svedčili o tom, že žiadna liečba nebola podaná. Nevedel si to vysvetliť, no čakali ho iné pacientky, tak dal sestričke inštrukcie, čo má pacientke pichnúť, nech sa vyplaví aj zvyšok, aby sa to celé vyliečilo. Spokojná prijala injekciu a pobrala sa do práce s úsmevom na tvári, nik ju tam nečakal, ostali prekvapení. Po rozpovedaní toho, čo sa stalo, niektoré kolegyne nechápali, iné neverili, iné velebili Boha a žasli. Mala osobnú skúsenosť a nezapochybovala ani na chvíľku.

Cítala silné vnútorné pohnutie, aby sa kňaz pomodlil za svoju mamu. Prosila Boha, aby to Jeho služobník pochopil a konal. Váhal. „Veď nemusíte na ňu klásť ruky, len sa nahlas pomodlite, my sa môžeme potom pridať spoločne Otčenášom, Zdravasom a Sláva Otcu.“ Stále váhal, zintenzívnila teda vnútornú modlitbu a on napokon začal nesmelo, skôr šeptom. V kostole už takmer nik nebol, v sakristii nastalo tiež ticho, len jeho šepot sa ozýval. Mama stála pred ním so sklonenou hlavou a tisli sa jej slzy do očí. Potom začal odriekať Otčenáš, pripojili sa všetci, veď: „Kde sú dvaja alebo traja v mojom mene...“ Spoločná modlitba ťahala nebo na zem, aby uzdravilo mamu kňaza. Nakoniec nesmelo rozprestrel ruky: „Pán s vami.“ „I s duchom твоjim.“ „Nech vás žehná všemohúci Boh Otec i Syn i Duch Svätý.“ Oči sa im stretli. Mama podišla k svojmu synovi - kňazovi – a podala mu ruky. Vzal ich do svojich a čelom sa opreli o seba. Boží dotyk. Taký potrebný, taký uzdravujúci, taký jemný, citlivý. Sestra si všimla pohľad dievčaťa. Usmiala sa a podišla k umývadlu s pohárom vody. V tom momente sa matke podlomili kolená a klesla na zem v bolestiach. Dievča prekypujúce šťastím podišlo s pohárom vody a povedalo: „Nebojte sa, buďte pokojná. Ja som vedela, že sa to stane.“ Bolo to pevné vyhlásenie viery. Verila Bohu, že Jemu nie je nič nemožné a aj slovám, ktoré kedysi vyriekol nad svojimi učeníkmi: „Chorých uzdravujte!“ Ešte z výletu mala pri sebe lieky od bolesti, tak matke kňaza podala aj tie. Ostatní však až takí pokojní neboli, báli sa, chceli volať záchranku. No pohľad matky kňaza a dievčaťa sa stretol. Pokyn bol jasný: „Nebojte sa, ostaňte pokojná.“ „Vedela som, že to urobí. Z vďačnosti, že ste vychovali kňaza, iba On vie, čo vás stálo zrieknuť sa ho, darovať ho Bohu, veľmi si to cení. Už dávno to tak naplánoval. Vedel, že ochoriete, budete potrebovať uzdraviť, darovali ste Mu dar a On vám ho oplatil. Boh vás uzdravil cez vášho syna - kňaza.“ Sama nevedela, kde sa v nej berú tie slová, no cítila, že ich musí povedať. Tieto vnuknutia už poznala, vedela, že sú od Boha. Časom sa naučila rozlišovať Jeho hlas a pokyny. Pravdou je aj to, že nie vždy rozumela, ale aj toto sa naučila neriešiť. Boh vie, čo robí. Aj to, prečo má povedať to, čo má, hoci jej to nedáva zmysel. Tentoraz matka ponorila tvár do dlaní a pomedzi prsty jej pomaličky stekali slzy. Rinuli sa dlaňami, cez zápästie a smerovali k lakťu, až napokon skončili na zemi. Ostatní ostali ticho, mobil s číslom záchranej služby ostal v rukách nepoužitý. „Teba mi dnes do cesty poslal sám Boh,“ prehovorila matka kňaza cez slzy.

Teraz sa dievča zarazilo. „Mňa?! Ja som v tom nevinne, to váš syn sa za vás modlil. Boh vás cez jeho modlitbu uzdravil. Ja som v tom nevinne,“ bránila sa. „Nie. Nie si. Ty si prišla s tým nápadom, aby sa za mňa modlil, presviedčala si ho, kým to neurobil. Tvrdohlavo si na tom trvala.“ „No tvrdohlavá som, to je pravda,“ priznalo dievča so sklonenou hlavou. „Ďakujem ti,“ vzlykavo vyslovila a chcela dievča objať. „Boh si ťa dnes použil, aby ma uzdravil, bolo to Jeho dielo, nemala si odkiaľ vedieť, že som chorá a ani o iných veciach, iba ak ti o tom hovoril,“ pozrela na syna. Ten pokrútil hlavou. Teraz to dochádzalo aj ostatným, v mysliach prítomných si nachádzala cestu myšlienka zázraku. Žena nastavila ruky, dievča nerado ľudí objímalo, no teraz jej bolo jasné, že matka kňaza potrebuje objatie. Tak jej ho darovala a vo svojom vnútri sa pokúšala spracovať jej slová: „Nie si v tom nevinne. Boh si ťa použil, aby ma uzdravil.“ „Ale ja som v tom nevinne, Boh ju uzdravil, ja som len poslúchla jeho vnuknutie alebo ako to nazvať,“ myslala si tvrdohlavo.

Odtiahli sa, tabletky začala účinkovať. Žena sa začala cítiť lepšie. Všetko zlé, škodlivé, si chcelo nájsť cestu von. Cítila, že je uzdravená. Dcéra ju odprevadila na WC, ostatní ostali v nemom úžase spracovávať zázrak, ktorý sa pred ich očami udial. Kňaz pristúpil k dievčaťu, ktoré umývalo pohár a odkladalo ho. „Ďakujem,“ zašepkal. Opatrne mu pozrela do očí. Nevedela, čo povedať, obyčajné *prosím* by asi nestačilo, tak len prikývla hlavou. „Niet za čo,“ predsa len čosi zo seba vypotila, sama zmätená z toho, čo jej matka kňaza povedala. Výraz jeho tváre sa zmenil. „*Vraj niet za čo,*“ zase nemusel vysloviť slová, lebo sa pochopili aj bez nich. „Ja... som v tom naozaj nevinne, to Boh ju cez vás uzdravil,“ žobronila o pokoj v duši. „Boh nemá ruky, nohy, ústa, niekedy potrebuje ľudí, aby mohol konať zázraky a dnes jeden nádherný urobil a zahrnul ťa do toho diela.“ Teraz vodopád slz spustila ona. Usmial sa, bol pri nej na tieto prejavy ľudskosti a citu už zvyknutý. „Len ma, prosím vás, neobjímajte, lebo tu budem revať do rána,“ zasmiala sa cez slzy. „Pokojne môžeš, aspoň zamykať nemusíme,“ pokúšal sa odľahčiť. Pozotierala si slzy a povedala, že sa ide ešte pomodliť do kostola. Pridali sa.

Keď sa vrátila mama s dcérou, pripojili sa aj ony. Velebili Boha, lebo veľké veci urobil ten, ktorý je mocný a sväté je Jeho meno. Keď odchádzali z kostola a zamykali, usmiala sa tentoraz ona na kňaza: „Moje meno znamená: Boh je milostivý. A myslím, že mi sadne ako uliate, ako... *veď viete čo* na šerbeľ.“ Usmial sa: „Máš pravdu. Boh je milostivý.“ „A aj vám sadne, vy - Nositeľ pokoja,“ podpichla ho. Obrad pokoja vo svätej omši bol zavŕšený úsmevom.

Adela Oravcová

Viera v srdci

„Ahoj Klára! Aj ty dnes ideš do kostola?“ Asi pätnásťročné dievča pozdravilo svoju kamarátku pred bránou kostola a vôbec sa nestaralo o to, že ruší ľudí počas prvej modlitby nedeľnej omše. Bola to jej smola, stála s kočíkom celkom vzadu, a tak mala šťastie vidieť všetkých oneskorencov. Keďže sa kvôli spiacej dcérke nechcela posúvať veľmi dopredu, ostala stáť tesne vzadu. Reprodukory celkom dobre fungovali, takže počula každé slovo kňaza. Keď sa tie dve kamarátky postavili pred ňu, ťažko si vzdychla. Vedela, že kázeň si dnes nevypočuje.

Všetko začalo vetou: „Vieš, babka povedala, že keď budem chodiť teraz do kostola a pôjdem na birmovku, tak mi kúpi zlatý prsteň. A dokonca si môžem vybrať aký. Mama s otcom sú vpredu a ja chodím občas sem dozadu a po kázni zdrhnem. No čo nespravím pre taký šperk?“ Žmurknutím na kamošku ukončila vysvetlenie svojej prítomnosti v kostole. Uši ju boleli po tom všetkom, čo si od nich vypočula. Pamätala si, že aj ona bola v ich veku a hľadala cestu, ktorá ju povedie ďalej vpred. A niekedy bolo ťažké ostať vernou tomu, v čom do tej doby žila. Veľa kamarátov do kostola nechodilo. Dokonca v tom čase boli za vieru trestaní. Z očí sa jej začali liať slzy. Spomenula si na svoju triednu profesorku, ktorá kresťanstvo neuznávala a v zmysle svojho presvedčenia otočila jej život o tristošesťdesiat stupňov. Keď si vytiahla z tašky vreckovku, dievčatá spoznali. „Teta je Vám zle? Pomôžeme Vám nejako?“

Prekvapili ju. Naozaj nečakala, že sa počas rozhovoru o svojich spolužiakoch a ich názoroch o kostole a viere, budú zaujímať o niekoho vo svojej blízkosti. Ticho ich poprosila, aby jej pomohli zniesť kočík po schodoch, ktoré viedli k bráne.

Pred kostolom stála malá kaplnka a pred ňou boli tri lavičky. Dievčatá ju odvedli až k nim. Keď si sadla a kočík so spiacou dcérkou posunula pred seba, prisadli si ku nej a ponúkli sa, že počkajú, kým jej nebude lepšie. Ešte stále uslzená sa pokúsila o úsmev. „Viete, keď som vás začula, ako hovoríte o babičke a o prsteni za birmovku, spomenula som si na niečo, čo sa mi v živote stalo a nebolo to pekné. Ak by ste chceli, porozprávala by som vám o tom.“ Dievčatá najskôr prekvapene a trochu nahnevano pozreli na seba. „Nehnevajte sa. Váš rozhovor počuli všetci okolo vás. Rozprávali ste sa dosť nahlas.“ Po tomto vysvetlení im kútiky úst klesli a bolo vidieť, že si uvedomili svoju chybu. Obe sa na ňu usmiali. Jedna z nich trochu ľahostajne šepla: „Prepáčte, niekedy si neuvedomujeme, že sme až tak hlučné. Ale radi si vypočujeme, čo sa vám stalo.“ Druhé dievča sa tiež usmialo a kývlo súhlasne hlavou. A tak začala svoje rozprávanie.

Od narodenia chodila s rodičmi do kostola. Vždy v nedeľu ju mamička vyobliekala a na krk jej len v ten deň zavesila zlatú retiazku s medailónom anjelika. Ten anjeli bol tak krásny a nedeľa s ním bola nádherná. Bola smutná, keď jej mama poobede dávala retiazku dole. No vedela, že by sa ten krásny šperk mohol zničiť a ďalšia nedeľa by už taká výnimočná nebola. Kostolík v ich meste bol veľký a maľby na stenách boli ako živé. Naozaj verila, že všetky postavy na stenách boli namaľované podľa skutočných svätcov. Panna Mária mala na sebe biele šaty a modrý plášť. Výraz v jej mladej tvári v nej vyvolával pokoj. V tom kostolíku mal

každý svoje miesto. V prednej lavici sedávala staršia tetuška, ktorá nosila v kabelke cukríky, a keď videla poslušné dieťa, odmenila ho tou maličkou sladkosťou. Jasné, že maškrtka ju vždy lákala, a tak sa snažila robiť všetko ako dospeláci. Kľakla si, ruky zopla tak, aby ich bolo pekne vidieť a modlila sa nahlas, aby ju všetci počuli. Pri modlitbe sa zadívala vždy na tú krásnu pannu Máriu a vedela, že by raz chcela byť taká ako ona. Zvláštne, vtedy ešte nevedela pomenovať tie vlastnosti, no cítila všetko, čo znamenali. Pokoru, porozumenie, zdržanlivosť, láskavosť a obetovanie sa pre druhých. No najväčšia z nich bola láska k Pánu Bohu. To všetko cítila z tváre nebeskej matky. „Viete, ten obraz mám dodnes pred očami. Hoci som v tom kostolíku bola veľmi dávno, tú sochu panny Márie, mám pred očami aj teraz.“ Prerušila rozprávanie poznámkou, ktorou prešla od čias detstva k ďalšej etape svojho života.

Niekedy sa udejú veci, ktoré dokážu zmeniť všetko, čo bolo a čo ste mali radi. Jedného dňa sa museli presťahovať do iného mesta. Žilo tam veľa ľudí, okolo pobehovali cudzie deti a na všetko sa zvykalo veľmi ťažko. Aj tam stál veľký kostol, v ktorom si našli svoje miesto, ale chýbala tu teta s cukríkmi, krásna panna Mária v bielych šatách a modrom plášti. Samozrejme, že aj v tomto kostolíku boli krásne maľby a sochy. No bolo to celkom niečo iné. Až po niekoľkých mesiacoch si všimla malú skrinku s presklenými dvierkami. Celá bola z pozláteneho dreva. Za tými dvierkami stála socha malého Ježiška a pozerala priamo na ňu. Výraz jeho tváre bol presne taký istý, ako ten, ktorý mala jeho mamička v kostolíku v jej rodnom meste. Od tej chvíle sa doslova tešila na nedeľu, keď sa na neho mohla počas omše dívať a každá jej modlitba išla priamo k nemu.

Roky doslova leteli a jedného dňa sa ocitla znova na novom mieste. Tentokrát musela odísť z mesta kvôli škole. Stretla nových ľudí, nových spolužiakov a doba bola v tom čase tak tvrdá, že sa k svojej viere nikto nemohol priznať. Štyri roky dospievania boli plné zážitkov a dobrodružstiev. Občas mládež spravila niečo, čím chcela provokovať profesorov a vychovávateľov. Jednou z takých provokácií bolo, keď si odvážne dievčatá zavesili provokačne na krk retiazku s krížikom. Väčšina profesorov žila bez vyznania. Patrili k tým, ktorí v tej dobe vládli ľuďom a kresťanstvo bolo pre nich nežiadúce. Na počudovanie si nikto nevšimol tú malú rebéliu dospievajúcich pubertálnych detí. A tak jedného dňa vytiahla aj ona svoj zlatý krížik s retiazkou, ktorý dostala od babičky ako darček k birmovke. Jej dôvod na nosenie tohto nádherného šperku bol iný, ako len čistá provokácia. Keď sa nič nestalo spolužiačkam, prečo by si niekto mal všimnúť jej prívesok?

Po vyučovaní bolo treba upraviť nástenku. Vláda chystala veľký zjazd a články s obrázkami bolo treba upraviť tak, aby študenti vedeli o tejto veľkej udalosti. Spolu so štyrmi spolužiačkami dávali dole už neaktuálne príspevky a vystrihovali z novín všetko, čo by mohlo zaujímať hlavne profesorov. Mladých v ich veku zaujíмали celkom iné veci, a preto nástenku pripravovali tak, aby sa páčila hlavne profesorskému zboru. V jednej chvíli sa otvorili dvere. A práve v tej chvíli, keď vstúpila do miestnosti triedna profesorka, vyšmykla sa jej spod trička retiazka. To načasovanie bolo neskutočné. Profesorka sa na ňu zahľadela presne v tom momente, keď sa uvoľnil aj krížik skrytý pod oblečením a začal sa hompáľať na retiazke. Dodnes si pamätá ten pocit a strach, ktorý ju premkol, keď zbadala nenávisť v očiach triednej profesorky, ktorá bez slova no s veľkým odporom pozeral na ten malý zlatý znak kresťanstva.

Hrozným hlasom, ktorý do tej chvíle na žiadneho študenta ešte nepoužila, zarevala, aby s ňu išla do kabinetu. Profesorka vytiahla jej prihlášku na vysokú školu pedagogickú, zasunula ten dôležitý kus papiera do písacieho stroja a posadila ju na stoličku. Veta, ktorá sa objavila pod hodnotením študenta, a ktorú si tam musela na pokyn triednej profesorky napísať sama, zmenila jej plány, zničila jej túžbu po pedagogickom vzdelaní. - Nie je vychovaná v duchu socialistickej morálky.-

„Dievčatá, viete. Do školy som ísť nemohla a nestala som sa učiteľkou. No za všetko, čo som od života dostala, som vďačná. Mám skvelú rodinu, teraz sa venujem dcérke, ale mám prácu, ktorá ma veľmi baví. A predstavte si, že ani tá triedna profesorka vo mne nezlomila moju vieru a lásku k svätej rodine. V tomto kostolíku som našla ďalšiu sochu, ktorá má presne ten istý výraz, ako panna Mária a malý Ježiško, ktorí boli pre mňa symbolom všetkých dobrých vlastností a lásky, ktorú mám v srdci. Vedľa hlavného oltára stojí socha svätého Jozefa, ktorý s láskou, obetou a pokorou drží na rukách božieho syna.“

Dieťa v kočíku sa začalo budiť. Dievčatá sa skláňali nad bábätkom a podávali mu cumlík. „Viete, nie je dôležité, či máte na krku retiazku, alebo na ruke prsteň. Dôležité je to, čo máte v srdci. Ja tam mám svoju vieru, ktorú nezničili žiadne zlé skúsenosti a zážitky. A poviem vám dievčatá, že práve vďaka tej viere sa mi podarilo prekonať veľa problémov a nástrah života.“

Dievča, ktoré malo prijať sviatosť birmovania kvôli krásnemu zlatému prsteňu od babky, sa naraz postavilo a poťahalo za ruku svoju kamarátku. „Teta prepáčte. Vaše rozprávanie je naozaj veľmi zaujímavé, ale možno ešte stihneme kázeň. Je Vám už lepšie?“ Usmiala sa a kývla súhlasne hlavou. Dievčatá sa rozbehli po schodoch ku bráne a potichučky vkĺzli dnu. Pozrela na pannu Máriu v kaplnke a s úsmevom zašepkala: „Áno. Už mi je oveľa lepšie.“

OBSAH

Zápis z vyhodnotenia Celoslovenskej literárnej súťaže duchovnej tvorby v kategóriách poézia a próza Jurinova jeseň 2018:	3
<i>Cena Jána Harantu</i>	
Terézia Šmídová (S. M. Bonaventúra, OSF): Posledná konečná, Tak málo poznáme, Zbytočne a nikto, Môj tieň, Porovnanie	4
<i>Cena Pavla Hrtusa Jurinu v kategórii Poézia</i>	
Emília Filipová: Keď zomrú kvety, Snové inotaje	8
Karolína Kováčová: Skoré ráno, Poludnie, Večer v krajine	10
Zuzana Martišková: Podhorská dedina (cyklus)	12
Danica Jančáryová: Anjeli, Ticho biele a neznáme, More v nás	15
Marianna Ibrahimí: Anjeli, Sila blesku	17
Peter Šípoš: Zohrievanie, Takto sa môže začať cesta – ohrievať	18
Ján Kováčik: Výstrely	20
Marek Sopko: VII. zastavenie	20
Marek Drozd: Pokiaľ trvá dnes... V.	21
Dominika Petříková: Tobiášova Sára, Mária Magdaléna	24
Ľuboš Juruš: Už dávno, Pokora	26
Antonín Drška: Dojmy	27
Júlia Rakovská: Vrabce, Slová	27
Jana Cigániková: V hlave, Domov	28
Marta Sláviková: Vždy s tebou, Nechápeme sa	30
Sr. Anežka Alžbeta Žatková: Kairos	31
Magdaléna Martišková: Pokánie, Pád(ne)	32
<i>Cena Pavla Hrtusa Jurinu v kategórii Próza</i>	
Jozef Páleník: ...Platí to	34
Eva Eperješiová: Noc tichého zázraku	36
Zuzana Martišková : Štetcom po dlani	38
Katarína Holcová: Niekedy treba skočiť	41
Jozef Kottra: Návrat spred cieľa	48
Judita Ďurčová: Nadhviezdny boj	54
Marianna Ibrahimí: Herbár	59
Milan Maťaše: Železná košeľa, Rybárska sieť	61
Nikola Lukáčiková: Tri kľúče k poznaniu	65
Ján Vaník: Z kúpeľov (Božie dioptrie)	67
Jana Štrbová: Oni majú stále moc uzdravovať	69
Adela Oravcová: Viera v srdci	73

Literárnu súťaž z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia
Spolufinancovanie zabezpečil Žilinský samosprávny kraj

Názov: **JURINOVA JESEŇ**
Zborník vybraných prác Celoslovenskej
literárnej súťaže duchovnej tvorby

Texty uvedené v zborníku neprešli jazykovou úpravou.

Vydala: Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovateľskej
pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

Zodp. redaktor: Janka Bírová, riaditeľka Kysuckej knižnice
v Čadci

Zostavili: Teodor Križka, Helena Pagáčová

Náklad: 120 ks

Rok vydania: 2018

ISBN 978 - 80 - 88708 - 59 - 9

EAN 9788088708599

